

ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ (ΣΤΕΦ)
ΤΜΗΜΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΑΙΓΙΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΞΥΝΟΜΠΙΤΗΣ
Α.Μ 33971

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
ΣΤ. ΜΑΛΙΚΟΥΤΗ

ΑΘΗΝΑ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
1.1. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ.....	4
1.2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	5
1.3. ΣΧΕΔΙΑ ΠΟΛΕΩΣ.....	7
1.4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	16
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ - ΝΑΩΝ.....	16
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ (ΤΟΠΟΣΗΜΑ)	16
2.1.1 ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΑΙΓΙΟΥ	16
2.1.2 Ο ΠΥΡΓΟΣ (ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ)	19
2.1.3 ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.....	20
2.1.4 Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΡΥΠΗΤΗ.....	21
2.1.5 ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟ ΜΕΓΑΡΟ ΑΙΓΙΟΥ.....	22
2.1.6 ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΒΡΥΣΕΣ ΚΑΙ Ο ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΤΟΥ ΠΑΥΣΑΝΙΑ	23
ΝΑΟΙ	24
2.2.1 ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΑΙΓΙΟΥ	24
2.2.2 ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΑΙΓΙΟΥ	27
2.2.3 ΝΑΟΣ ΕΙΣΟΔΙΩΝ ΑΙΓΙΟΥ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	30
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ.....	30
ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	30
3.1.1 ΟΙΚΙΑ ΜΑΡΙΝΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ	30
3.1.2 ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΑΡΓΥΡΑΚΗ.....	31
3.1.3 Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ	32
3.1.4 ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ	33
3.1.5 ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΑΒΑΛΗ	34
3.1.6 ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ	35
3.1.10 ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΜΕΣΣΗΝΕΖΗ	40
3.1.11 Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟ	41
3.1.12 Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ	42
3.1.13 ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΓΑΤΟΥ	43
3.1.14 ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΑΔΗ	45
3.1.15 Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΡΕΜΠΕΛΑ – ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΠΕΣΚΟΥ.....	47
3.1.16 Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ	49
3.1.17 ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΩΝ.....	50
3.1.18 ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ	53
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ	57
ΟΙ ΣΤΑΦΙΔΑΠΟΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑΣ	57
3.2.1 Η ΣΤΑΦΙΔΑΠΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΓΑΤΟΥ	57
3.2.2 Η ΣΤΑΦΙΔΑΠΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟ	58
3.2.3 Η ΣΤΑΦΙΔΑΠΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΗ ΜΑΤΘΙΑ.....	58
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	60
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΕΙΑ	62

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αντικείμενο αυτής της πτυχιακής εργασίας είναι η Αρχιτεκτονική Φυσιογνωμία της πόλης του Αιγίου μετά την Τουρκοκρατία, δηλαδή περίπου από το 1825 έως και σήμερα, με έμφαση στα στοιχεία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Ο κύριος στόχος της εργασίας είναι να κατανοήσουμε την αρχιτεκτονική αντίληψη που επικρατούσε εκείνα τα χρόνια και τα ερεθίσματα που επηρέασαν τους Έλληνες και τους ξένους αρχιτέκτονες ή και τους εμπειροτέχνες που δούλεψαν στην πόλη του Αιγίου. Σε δεύτερο επίπεδο, θα διερευνήσουμε τη δυνατότητα αναγνώρισης σήμερα αυτής της ιστορικής αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας.

Για την ολοκλήρωση της εργασίας χρειάστηκε αρκετό ψάξιμο σε δημοτικές και ιδιωτικές βιβλιοθήκες, καθώς και στο Διαδίκτυο, αρχικά για τη θεσμοθέτηση ή μη του ιστορικού κέντρου της πόλης και τα διαθέσιμα ρυμοτομικά, στη συνέχεια για το ιστορικό κτιριακό δυναμικό της. Επιπλέον, έγινε συλλογή πληροφοριών από τις τοπικές Δημόσιες Υπηρεσίες (Δήμος, Πολεοδομία). Αντιμετώπισα αρκετές δυσκολίες για την εύρεση πληροφοριών γιατί δεν υπήρχαν αρκετά αρχεία για πολλά κτίρια της περιοχής, είτε από αφέλεια είτε επειδή δεν πρόλαβαν να αρχειοθετήσουν πληροφορίες οι τοπικές αρχές, γιατί τα περισσότερα κτίρια που θα μελετήσουμε παρακάτω έχουν κατεδαφιστεί από τους σεισμούς που έχουν ταλαιπωρήσει την περιοχή.

Η εργασία αποτελείται από 3 βασικά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια γεωγραφική και ιστορική αναφορά για το Αίγιο. Επιπλέον αναπτύσσουμε τον τρόπο και τον χρόνο της ανάπτυξης της πόλης και τους παράγοντες που συντέλεσαν στην αρχιτεκτονική ανάπτυξη της περιοχής. Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας αρχίζουμε την αρχιτεκτονική ανάλυση σε δημόσια κτίρια και σε ναούς. Στο τρίτο κεφάλαιο συνεχίζεται η ανάλυση σε κατοικίες και σε επαγγελματικά κτίρια που κατασκευάστηκαν στο χρονικό διάστημα που μελετάμε.

Τέλος θέλω να ευχαριστήσω την καθηγήτρια μου κ. Μαλικούτη για την υπομονή, την συνεργασία και για την καθοδήγηση της για την ολοκλήρωση της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Γεωγραφικά στοιχεία, συνοπτική ιστορική εξέλιξη

Το Αίγιο είναι μια πόλη που μετρά 3.500 χρόνια ύπαρξης και σε όλο τούτο το μακρόχρονο διάστημα δε μένει ούτε μια στιγμή ακατοίκητη. Ο οικισμός (ή πολεοδομική ενότητα) παραμένει στην ίδια θέση. Φαίνεται ότι σ' αυτό συνετέλεσε και η ομορφιά του λοφοπεδίου που είναι κτισμένη η πόλη με θέα βόρεια τη θάλασσα και νότια τα βουνά, αλλά κυρίως ο φυσικός όρμος που διαθέτει.

Η γεωγραφική θέση του Αιγίου προσδιορίζεται από τους δύο ποταμούς Σελινούντα και Μεγανίτη (Γαϊδουροπνίχτη). Είναι παράλια πόλη και περιβρέχεται από τον αιγιαλό του Κορινθιακού Κόλπου. Βρίσκεται σε μαγευτικό λοφοπέδιο ("μπαλκόνι του Κορινθιακού") κοντά στη σιδηροδρομική γραμμή και τον εθνικό δρόμο Αθηνών – Πατρών (Απέχει από την Αθήνα 180 χλμ και από την Πάτρα 40 χλμ). Αποτελείται α) από το διαμέρισμα κοντά στην ακτή στην Κάτω Πόλη, το οποίο είναι στενό και επίμηκες, ανάμεσα στο λοφοπέδιο και τη θάλασσα και β) από την Άνω Πόλη – την κυρίως πόλη.

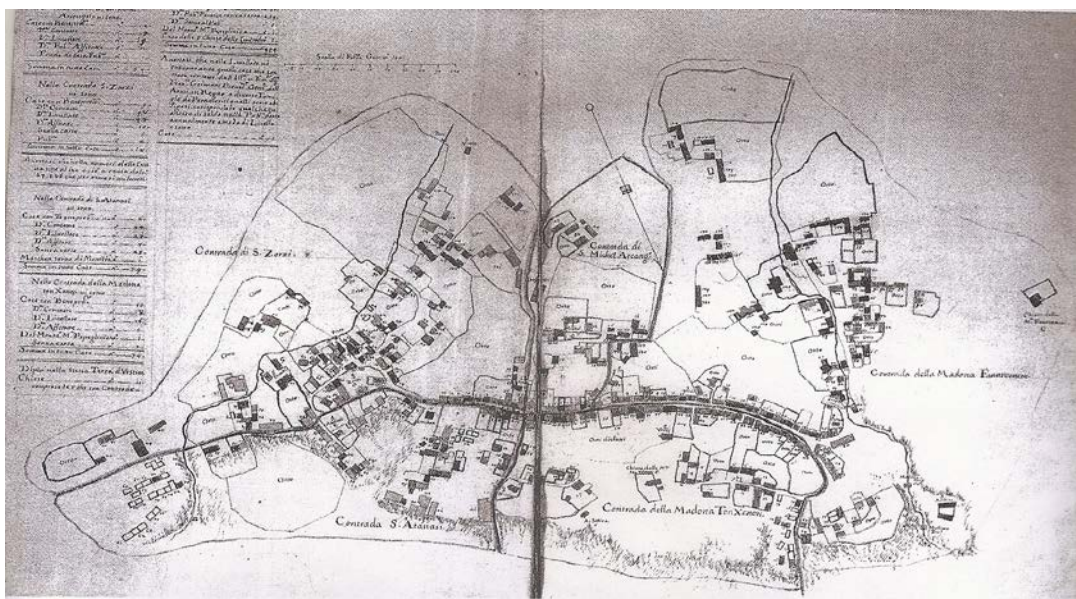
Η κυρίως πόλη είναι οικοδομημένη σε βράχο (κροκαλοπαγή) που περιβάλλεται από εύφορες πεδιάδες και βρίσκεται σε ύψος 50 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας.

Ιστορικά, η πόλη είναι για όλους τους κατοίκους το κέντρο της θρησκευτικής, πολιτικής και οικονομικής δραστηριότητας και ακόμα καταφύγιο σε εχθρικές επιδρομές, ιδιαίτερα από τον 6^ο ή 5^ο αιώνα π.Χ., όταν απέκτησε ισχυρό προστατευτικό τείχος. Ίχνη του τείχους αυτού εντοπίστηκαν, στα νεότερα χρόνια, πάνω από το λιμάνι στις πλαγιές του μικρού λόφου, κοντά στην Δεξαμενή και κατά την κατασκευή το 1899 της κλιμακωτής οδού (σκαλάκια) που οδηγεί από την παραλία (στο ύψος του σιδηροδρομικού σταθμού) προς το κέντρο της σημερινής πόλης. Η διεύρυνση όμως της υπόγειας φυσικής στοάς, που οδηγούσε ασφαλέστερα και συντομότερα τους Αιγιώτες από την κάτω πόλη στην Άνω ή Κύρια πόλη (σημερινά Γαλαξειδιώτικα) πρέπει να είχε αρχίσει πολύ νωρίτερα. Μπορεί να είχε αναπτυχθεί μεταξύ της Κάτω και της Άνω πόλης και το σύστημα των «φрукτωριών», για την γνωστοποίηση στους κατοίκους της περιοχής του άμεσου κινδύνου, που προερχόταν κυρίως από τους πειρατές του Κορινθιακού και ειδικότερα από τους Αιτωλούς.

Η εξαιρετικά προικισμένη θέση του Αιγίου το κάνει μια γραφικότητα ωραία πόλη.

1.2. Εξέλιξη και Ανάπτυξη Οικισμού

Εκτός από τις άλλες πηγές και βοηθήματα, για την περιγραφή του παραδοσιακού Αιγίου - Βοστίτζα χρησιμοποιούμε για οδηγό και τα βενετικά κτηματολόγια της Βοστίτσας, τα οποία χάρη συντομίας μνημονεύουμε ως Κτηματολόγιο, συνοδευόμενο από τον τοπογραφικό χάρτη της περιοχής (εικ.1). Τα κτηματολόγια αυτά συντάχτηκαν το έτος 1700 από τον τοπογράφο-μηχανικό του Βενετικού Δημοσίου Φραγκίσκου Vadneyk και τους συνεργάτες του με διαταγή του βενετικού Προβλεπτή Φραγκίσκου Grimani (1697-1700). Τα έγγραφα αυτά βρίσκονται σήμερα στο Κρατικό Αρχείο της Βενετίας.

Βενετικός χάρτης της Βοστίτσας (Εικ. 1)

Με βάση το βενετικό χάρτη της Βοστίτσας και το επεξηγηματικό του υπόμνημα, όπου τοποθετούνται τα κτήρια των εκκλησιών, τα οποία θα πρέπει να αποτελούν σχεδόν πάντα σταθερά σημεία χωρομέτρησης, δόθηκε η δυνατότητα να χωροσταθμίσουμε με προσέγγιση όλη την πόλη της Βοστίτσας με τα κτήρια της την εποχή εκείνη.

Στο βενετικό χάρτη εικονίζονται με διάφορα χρώματα οι πέντε συνοικίες στις οποίες ήταν διαιρεμένη η Βοστίτσα, με τις ομώνυμες πέντε εκκλησίες. Εικονίζονται επίσης τα οικοδομήματα που είχε στην ιδιοκτησία της η κάθε εκκλησία, τα ιδιωτικά κτίρια, οι κήποι και τα κτήματα των ενοριτών, καθώς και άλλα κτίσματα.

Σύμφωνα με αυτό το χάρτη οι τοποθεσίες της ευρύτερης περιοχής του Αγίου ήταν δεκατρείς:

1. Της Παναγίας Φανερωμένης (NELLA CONTRADA DE LA MADONA FANEROMENI) με 140 σπίτια. Στο υπόμνημα δεν σημειώνεται το χρώμα αυτής της ενορίας.
2. Του Αρχάγγελου Μιχαήλ (S. MICHELE ARCAGELLO, δηλαδή η σημερινή των Παμμεγίστων Ταξιαρχών) με 34 σπίτια και χρώμα πράσινο.
3. Του Αγίου Γεωργίου (S. ZORZI) με 120 σπίτια και χρώμα κίτρινο.
4. Του Αγίου Αθανασίου (S. ATANASI) με σπίτια 79 και χρώμα μενεξεδί, και
5. Της Παναγίας των Ξένων (MADONA TON XENON, δηλαδή η σημερινή εκκλησία των Εισοδίων της Θεοτόκου) με 78 σπίτια και με χρώμα κόκκινο.

Ο συνολικός αριθμός των σπιτιών της πόλης της Βοστίτσας ήταν 454 με πληθυσμό συμπερασματικά κατά τον υπολογισμό του γράφοντος 559 οικογένειες και περίπου 3000 κάτοικοι.

Η πρώτη αποτύπωση της πόλης γίνεται στα τέλη του 17^{ου} αιώνα από τους Ενετούς στο περίφημο κτηματολόγιο της Βοστίτσας. Σε αυτό παρατηρείται η πλήρης διαμόρφωση των κυριότερων σημερινών δρόμων της πόλης όπως της οδού Μητροπόλεως, Κλεομ. Οικονόμου, Εισοδίων, Αγ. Ανδρέου και Ομαγυρίου Διός.

1.3. Σχέδια Πόλεως

Το 1836 γίνεται η πρώτη απόπειρα να εγκριθεί σχέδιο πόλεως (εικ.2). Η ρυμοτομία που σχεδιάστηκε, δεν έλαβε υπ' όψη της την κατάσταση που υπήρχε, κι έτσι το σχέδιο αυτό ποτέ δεν εφαρμόστηκε.

Το πρώτο σχέδιο της πόλης του 1836 (Εικ. 2)

Αργότερα, μετά το σεισμό που έπληξε την πόλη το 1861 και κατέστρεψε όλα σχεδόν τα σπίτια της, γίνεται αποτύπωση των δρόμων, χαράσσεται νέο ρυμοτομικό και εγκρίνεται το πρώτο σχέδιο πόλης. Είναι μια πρόταση αρκετά ρεαλιστική. Σύμφωνα μ' αυτή διαπλατώνονται οι δρόμοι στο ιστορικό κέντρο της πόλης (από Κανελλοπούλων μέχρι την οδό Παναγιωτοπούλων), ενώ ταυτόχρονα διανοίγονται νέοι δρόμοι, πλάτους δέκα μέτρων (από την οδό Παναγιωτοπούλων μέχρι την οδό Σολωμού) εκεί όπου υπήρχαν μόνο χωράφια.

Η εφαρμογή όμως του σχεδίου αυτού προκαλεί αντιδράσεις στους θιγόμενους οικοπεδούχους, οι οποίοι καταφέρνουν να επιβάλουν περισσότερες από πενήντα τροποποιήσεις με αποτέλεσμα να αλλοιώσουν το αρχικό σχέδιο.

Με βάση το σχέδιο πόλεως του 1864 (εικ.3) και με τις τροποποιήσεις που αυτό υπέστη και ισχύει μέχρι σήμερα, κτίστηκε η πόλη και διαμορφώθηκαν οι κοινόχρηστοι χώροι (δρόμοι, πλατείες).

**Απόσπασμα από
το σχέδιο της
πόλης του 1864**

Απόσπασμα σχεδίου 1864 (Εικ. 3)

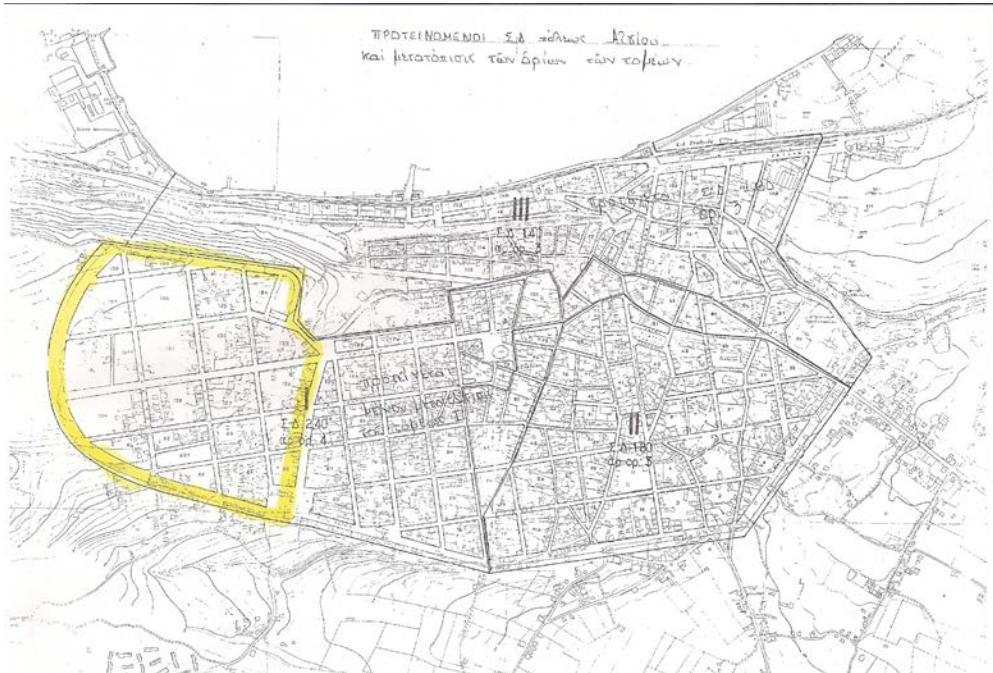
Το νέο σχέδιο πόλεως που ισχύει από το 1867 με τις τροποποιήσεις μέχρι και σήμερα

1. α) Περιέχει το κεντρικό τμήμα που οριοθετείται από τις οδούς Ρήγα Φεραίου – Κανελλοπούλου – Ζωοδόχου Πηγής – Μιαούλη – Παισαβίου (σιδηροδρομική γραμμή) – Σολωμού – Ρήγα Φεραίου(εικ.4).
β) Έγκριση σχεδίου Πόλεως: Βασιλικό Διάταγμα Β.Δ 28-9-1864 με τους όρους δόμησης που καθορίστηκαν στο Φ.Ε.Κ 54/13-9-1867.

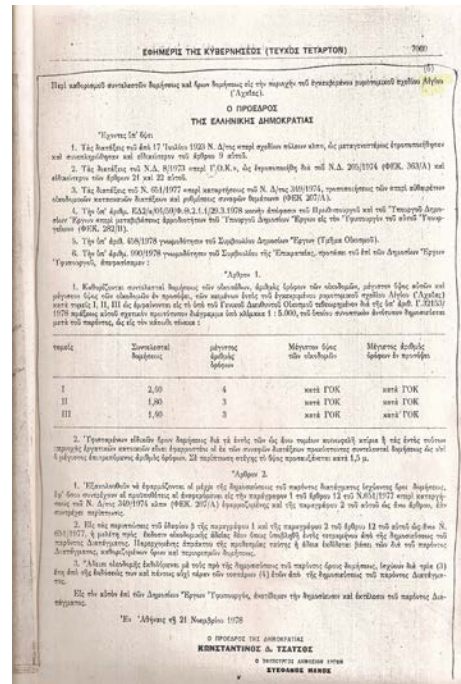
Σχέδιο πόλης του Αιγίου (Εικ. 4)

2. α) Επέκταση του σχεδίου πόλεως. Επεκτείνεται στα δυτικά της οδού Σολωμού, του προηγούμενου κεντρικού σχεδίου, (περιοχή Καλλιθέας) και περιλαμβάνει το τμήμα, που οριοθετείται από τις οδούς Σολωμού – Παύλου Μελά – Όθωνος –Περιμετρικής, (σήμερα ονομάζεται Ιωάννου Βασιλειάδη), - Δεξαμενής (σήμερα ονομάζεται Γιάννη Κουτσοχέρα) – Σολωμού. (εικ. 5)
β) Έγκριση σχεδίου πόλεως : Β.Δ 26-10-1901.
Το 1989 έγινε έγκριση Πολεοδομικής Μελέτης Αναθεώρησης (τροποποίηση) του εγκεκριμένου σχεδίου περιοχής Καλλιθέας Αιγίου με την απόφαση Νομάρχη Αχαΐας Χ.2895/14-4-1989 και με Φ.Ε.Κ 267Δ/9-5-1989
γ) Τροποποίηση αυτού του σχεδίου και επανακαθορισμός ορίων δόμησης έγινε με την απόφαση Νομάρχη Αχαΐας Χ.9503/7-2-1996 με Φ.Ε.Κ 267Δ/18-3-1996, όπως αυτή τροποποιήθηκε με νεώτερη απόφαση Νομάρχη Αχαΐας και δημοσιεύτηκε στο Φ.Ε.Κ 1262/30-10-1996.

Σχέδιο Πόλεως Αιγίου (Εικ. 5)

Εδώ πρέπει να σημειωθεί, ότι γι' αυτά τα 2 σχέδια, που αποτελούν σήμερα, ενιαίο σχέδιο Πόλεως Αιγίου, καθορίστηκαν για πρώτη φορά, συντελεστές δόμησης βάση του Προεδρικού Διατάγματος: Π.Δ 21-11-1978 με Φ.Ε.Κ 667/18-12-1978

Με νεώτερη απόφαση Νομάρχη Αχαΐας μετατοπίσθηκαν τα όρια των τομέων και άλλαξαν οι συντελεστές δόμησης και τα ύψη. Σήμερα ισχύουν

3 τομείς, με μέγιστο συντελεστή δόμησης 1,80 (στους τομείς I και II) και 1,40 στο τομέα III.

3. Γύρω από τα δύο πιο πάνω σχέδια αναπτύχθηκαν οικισμοί προϋφιστάμενοι του 1923, όπως ονομάζονται, στους οποίους η δόμηση γίνεται με το Προεδρικό Διάταγμα Π.Δ. 2-3-1981 με Φ.Ε.Κ 138Δ/13-3-1981 όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 19-8-81 με Φ.Ε.Κ 459/28-8-81 οι οικισμοί αυτοί με μικρές επεκτάσεις εντάχθηκαν σε σχέδια πόλεως τα πιο κάτω.

α) Καλλιθέας – Δεξαμενής – Παγοποιείου

Π.Δ. 29-5-1986 με Φ.Ε.Κ 649Δ/11-8-1986 το οποίο καταργήθηκε με το Π.Δ.8-8-1995 με Φ.Ε.Κ 745/26-9-1995, που ισχύει καθώς και η τροποποίηση αυτού με απόφαση Νομάρχη Αχαΐας 8601/29-11-1995 με Φ.Ε.Κ 1115/20-12-1995.

β) Νικολάου Πλαστήρα

Π.Δ. 19-11-1986 με Φ.Ε.Κ 1206Δ/22-12-1986

γ) Μυρτιάς, Αγίου Αθανασίου, Κουλούρας και Σταφιδαλώνων

Έγκριση σχεδίου πόλεως Φ.Ε.Κ 244/17-3-2003

4. Σχέδια πόλεως στην ευρύτερη περιοχή του Αιγίου

α) Του Υπουργείου Πρόνοιας για στέγαση προσφύγων.

Προσφυγικός συνοικισμός Νικολάου Πλαστήρα,(πρώην Τεμένης). Εγκρίθηκε με το Π.Δ. 20-6-1930 με Φ.Ε.Κ 220/27-7-1930 και το από 5-7-1931 διάγραμμα (σχετική είναι η Ζ4ε/309/1324/24-8-1967 διαταγή του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών Υ.Κ.Υ) αναθεώρηση του παραπάνω σχεδίου έγινε σύμφωνα με την απόφαση Νομάρχη Αχαΐας Χ13074/8-12-1986 με Φ.Ε.Κ 1282/31-12-1986.

β) Του Υπουργείου Πρόνοιας για στέγαση κατοίκων κατολισθενόντων οικισμών.

Οικισμός Μεσσηνέζη. Εγκρίθηκε με απόφαση Νομάρχη Αχαΐας Η.129924/16-12-1974. Με την απόφαση Νομάρχη Αχαΐας Χ.11147/8-11-1988 με Φ.Ε.Κ 862Δ/5-12-1988 έγινε καθορισμός ύψους, μετά την ισχύει του ΓΟΚ 1985.

γ) Σχέδια πόλεως εργατικών κατοικιών εκπονηθέντα από το υπουργείο Εργασίας.

Έχουν υλοποιηθεί 5 σχέδια στην περιοχή του Αιγίου:

I. Νικολάου Πλαστήρα

II. Αναπαύσεως Α

III. Αγίου Αθανασίου

IV. Διγελιωτικών

V. Αναπαύσεως Β με πράξη 10535/28-3-1970 με Φ.Ε.Κ 14-6-1970

1.4. Κοινωνικά και Οικονομικά Στοιχεία

Λόγο της άριστης ποιότητας σταφίδας που παράγει η περιοχή του Αιγίου και εξαιτίας της μεγάλης ζήτησης από άλλες χώρες αναπτύχθηκε το εμπόριο με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί το λιμάνι του Αιγίου και να δημιουργηθούν μεγάλες σταφιδαποθήκες και αργότερα να αναπτυχθεί η βιομηχανία και η βιοτεχνία στην περιοχή.

Το λιμάνι του Αιγίου (εικ.6) χρωστούσε κατά το παρελθόν τη μεγάλη του φήμη στο εκλεκτό προϊόν της περιφέρειας, την παγκοσμίως γνωστή μαύρη σταφίδα με την επωνυμία “Vostizza”.

Λιμάνι Αιγίου (Εικ. 6)

Η αρχή της εμπορίας της σταφίδας στο Μοριά πρέπει να έγινε στα μέσα του 14^{ου} αιώνα. Τότε αναφέρεται για πρώτη φορά ότι έγινε και εξαγωγή της από τα λιμάνια της Βοστίσας και της Γλαρέντζας, που την εποχή εκείνη κατείχαν οι Φράγκοι.

Με την καλλιέργεια της εκλεκτής αυτής σταφίδας και τη μεγάλη ζήτηση της από τους Άγγλους, Ολλανδούς και Γερμανούς, άρχισαν να δημιουργούνται οι «εμπορικοί εξαγωγικοί οίκοι» του προϊόντος αυτού, οι σταφιδέμποροι και τα άλλα συναφή επαγγέλματα, όπως σταφιδομεσίτες.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της ποσότητας εξαγωγής της μαύρης σταφίδας από το λιμάνι του Αιγίου με τα βαπόρια Αλέπο, Αλκερία, Λουζιτάνια κ.λπ, όπως αναγράφεται σε απόσπασμα της εφημερίδας «ΕΡΓΑΤΗΣ» για την χρονολογία του 1902 ανέρχεται στο ποσό των 11.795.368 ενετικών λιρών.

Στις αρχές του 19ου αιώνα το λιμάνι, ο Μώλος όπως τον αποκαλούσαν τότε, ήταν γεμάτο ζωή και κίνηση χάρη σ' εκείνους που ασχολούνταν με το εμπόριο της σταφίδας, αλλά και σ' όσους έπαιρναν εκεί τον περίπατό τους ή κατέβαιναν για να συμμετάσχουν στο πανηγύρι στα «πριμαρόλια», δηλαδή στα πρώτα φορτία της σταφίδας που εξάγονταν. Στο «πριμαρόλια» γινόταν μεγάλη γιορτή με επικεφαλής τη Δημοτική Αρχή και τη Φιλαρμονική παίζοντας διάφορα εύθυμα μουσικά κομμάτια με ευχές για καλά κέρδη στους σταφιδέμπορους.

Οι Αιγιώτες κατέβαιναν στην παραλία όλες τις ώρες της ημέρας. Το πρωί για να πάρουν εκεί τον πρωινό τους καφέ, το απόγευμα, για τον περίπατο τους στον λιμενοβραχίονα. Η παραλία είχε τη δική της ζωή. Δημιουργήθηκαν επαγγέλματα και καταστήματα που εξυπηρετούσαν όλους όσους ασχολιόντουσαν με την σταφίδα, εκείνους που κατέβαιναν στην παραλία για ψυχαγωγία και τους μόνιμους κατοίκους της. Είχε αστυνομικό σταθμό, εστιατόρια, λαϊκές ταβέρνες, εργατικά μαγειριά, ζαχαροπλαστείο, στην πλατεία με τον αιωνόβιο πλάτανο του «Παυσανία» υπήρχε καφενείο – αναψυκτήριο

Η Βιομηχανία στο Αίγιο

Στην παλαιά Βοστίτσα ήταν σχεδόν ανύπαρκτη η βιομηχανική κατεργασία προϊόντων. Εκτός των σταφιδεργοστασίων, τα οποία δύσκολα μπορούμε να τα χαρακτηρίσουμε ως βιομηχανία, υπήρχαν μερικά ελαιοτριβεία και κάποιες μικρές βιοτεχνίες υφαντουργικών προϊόντων.

Όμως το 1872 υπήρχε μια αξιόλογη βιομηχανική ανάπτυξη. Έτσι το 1880 -1900 δημιουργήθηκε μια καπνοβιομηχανία με τους ιδρυτές τα αδέρφια Δημήτρη και Πάνο Ασημακόπουλο.

Με την δημιουργία της καπνοβιομηχανίας στο Αίγιο εμφανίστηκαν και άλλες βιομηχανίες μικρότερες βέβαια όπως ποτοβιομηχανία και μια ακόμα που αναπτύχθηκε περισσότερο με βάση τις άλλες βιομηχανίες είναι η κιβωτοποιία.

Την κιβωτοποιία της έδωσε μεγάλη ώθηση η κατάργηση της συσκευασίας της σταφίδας σε βαρέλια και σάκους, έτσι αντικατέστησαν τα βαρέλια και τα σακιά με ξύλινα μικρά κιβώτια.

Το 1917 κατά την διάρκεια του πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, ο βιομήχανος Α. Ζάννος ίδρυσε στο Αίγιο εργοστάσιο παρασκευής ξυλοπνεύματος, υλικό που ήταν χρήσιμο για την παρασκευή πολεμικών ειδών. Με το τέλος του πολέμου η βιομηχανία αυτή εγκαταλείφθηκε και το 1920 με χορηγό την εταιρία «Βέλος» ξανά ανοίγει και παρασκευάζει σαπούνια και πυρηνέλαιο για εξαγωγή.

Αλλά το έτος 1932, σαν συνέπεια των οικονομικών προβλημάτων η εταιρία αυτή έρχεται στα χέρια της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και μαζί με άλλα τέσσερα εργοστάσια δημιουργεί μια νέα βιομηχανική αλυσίδα με το όνομα « Ελαιουργεία της Ελλάδος» γνωστά ως «ΕΤΕΛ».

Με αυτή την νέα διεύθυνση η εταιρεία ακμάζει και προοδεύει αλματωδώς. Ειδικά το εργοστάσιο στο Αίγιο, οι συνθήκες εργασίας ήταν πάρα πολύ ευνοϊκές για τους εργαζόμενους που πραγματικά ήταν αξιοζήλευτες. Με αυτές τις συνθήκες η παραγωγή ετησίως ανερχόταν σε χιλιάδες τόνους πυρηνελαίου και σαπουνιού και σε πεντακόσιους τόνους σε ραφινρισμένου ελαιόλαδου.

Η αισθητή έλλειψη βιομηχανίας χαρτιού, ανταποκρινόμενη προς της ανάγκες της εγχώριας κατανάλωσης και η προστατευτική πολιτικού του κράτους ώθησε ορισμένους επιχειρηματίες, με επικεφαλή των οποίων ήταν ο Χαρτοβιομηχανικός Οίκος Πειραιώς «Μάνος και Στασινάκης» στην ίδρυση εργοστασίου Χαρτοποιίας με σύγχρονη τεχνολογία. Λόγω των μεγάλων ποσοτήτων ύδατος, το οποίο χρειάζεται για την βιομηχανία αυτή, είχε κριθεί εκ των προτέρων ως τόπος ιδρύσεως της βιομηχανίας στο Αίγιο, που ο πλούτος σε τρεχούμενα και υπόγεια ύδατα ήταν γνωστά από αρχαιοτάτων χρόνων.

Έτσι το 1925 συντάχθηκε ανώνυμη εταιρεία με τον τίτλο «Ελληνική Εταιρεία Χαρτοποιίας» (εικ.7) με πρώτο πρόεδρο τον Αλέξη Γιαννουλάτο. Με συντομία και με αποφασιστικότητα εγέρθηκαν σε έκταση 61.188 τετραγωνικά μέτρα και δίπλα ακριβώς στην θάλασσα μεγάλα κτίρια του εργοστασίου με πολυτελέστατους για τότε ευρύχωρους χώρους, με αίθουσες, γραφεία, εστιατόρια, κατοικίες για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, γενικά με όλες τις ανέσεις ενός μεγάλου ευρωπαϊκού εργοστασίου.

Χαρτοποιία Αιγίου (Εικ. 7)

Η εργασία και η αλματώδης πρόοδος που είχε η βιομηχανία ήταν πρωτοφανείς για την Ελλάδα. Οι ποιότητα του παραγόμενου χαρτιού είναι εφάμιλλη με τα ευρωπαϊκά εργοστάσια. Από το έτος 1937 ανοίχτηκαν νέοι ορίζοντες για την Εταιρεία

και για την εργασία. Νέα σύγχρονα μηχανήματα κατά φθάνουν στο Αίγιο και οι παραγωγή χαρτιού γίνεται κολοσσιαία.

Ταυτόχρονα ιδρύεται η Χαρτοβιομηχανία Αιγίου, σκοπός της ήταν η επεξεργασία του παραγόμενου χαρτιού μετατρέποντας το σε είδη πρώτης ανάγκης, όπως τετράδια, χαρτοφακέλους κτλ. Δώδεκα χιλιάδες τόνων χαρτιού, αξίας 72 δισεκατομμυρίων δραχμών είναι η ετήσια παραγωγή του εργοστασίου.

Επί της Γερμανικής κατοχής το εργοστάσιο, αντί να έρθει σε συνεννόηση με τον κατακτητή, όπως έκαναν σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα, προτίμησε να πληρώνει τους μισθούς του προσωπικού, χωρίς να εργάζονται και χωρίς να παράγει χαρτί. Η ζημία ήταν τεράστια και λίγα χρόνια αργότερα η χαρτοβιομηχανία έκλεισε.

Αυτή η βιομηχανική ανάπτυξη της περιοχής έδωσε νέα ζωή και οικονομική κίνηση για την πόλη. Αυτό ήταν το κίνητρο για να γίνουν οι σιδηροδρομικές γραμμές και να αναπτυχθεί περισσότερο το λιμάνι. Η λειτουργία της Χαρτοποιίας προώθησε τον πολιτισμό στο Αίγιο και έδωσε σταθερό εισόδημα και μόνιμη εργασία σε εκατοντάδες κατοίκους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ - ΝΑΩΝ

Δημόσια Κτίρια (Τοπόσημα)

2.1.1 Δημοτική Αγορά του Αιγίου

Δημοτική Αγορά (Εικ. 8)

Κατά την Καποδιστριακή περίοδο, λίγα χρόνια μετά την ίδρυση του Ελληνικού κράτους, γίνονται σχέδια για δημοτικές Αγορές.

Η αγορά, εμπορικό και κοινωνικό κέντρο μιας πόλης, αποτελεί βασικό στοιχείο του αστικού εξοπλισμού της. Η θέση της σε σχέση με την πολιτιστική και κοινωνική δομή και λειτουργία της πόλης αποδεικνύει την ιδιαίτερη σημασία της. Τα μεγάλα οικονομικά κέντρα της νέας Ελλάδας, η Αθήνα, η Ερμούπολη, ο Πύργος, **το Αίγιο** αποκτούν γρήγορα τις δικές τους δημοτικές αγορές.

Όλες αυτές οι αγορές ακολουθούν την ίδια περίπου τυπολογία κάτοψης. Περίκεντρα ορθογωνικά κτίρια με αίθριο στη μέση, τα καταστήματα αναπτύσσονται κατά μήκος των μακρών πλευρών, η κίνηση είναι στον άξονα, η είσοδος συνήθως τοποθετείται στο κέντρο της μιας μεγάλης πλευράς.

Μετά τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, στο πλαίσιο της μεγάλης οικονομικής άνθησης που η Πελοπόννησος γνωρίζει εξαιτίας της ακμής του εμπορίου της σταφίδας, κτίζεται το 1890 από τον Τσίλλερ η Δημοτική Αγορά (εικ.8) στην πόλη του Αιγίου.

Η Δημοτική Αγορά του Αιγίου ακολουθεί τη νεοκλασική μορφολογία. Τα καταστήματα αναπτύσσονται εσωτερικά γύρω από ορθογώνιο αίθριο, υπάρχουν όμως και δέκα εξωτερικά. Οι προπελάσεις βρίσκονται κατά μήκος του μεγάλου άξονα στις στενές πλευρές του οικοδομήματος.

Η κατωφέρεια του δρόμου και το ασύμμετρο του οικοπέδου έδωσαν στον Τσίλλερ το έναυσμα να εγκαταλείψει την αυστηρή συμμετρία και να επιχειρήσει μια πιο ελεύθερη σύνθεση.

Πρόσοψη Δημοτικής Αγοράς (Εικ. 9)

Η βαριά κεντρική είσοδος σε ύφος rustico με το κεντρικό αέτωμα, η τοξοστοιχία των εξωτερικών καταστημάτων, ο πύργος στην άνω γωνία, τα φατνώματα του γείσου της στέγης, η ζωγραφική διακόσμηση στα θωράκια της επάνω ζώνης, όλα αυτά θυμίζουν έντονα την αρχιτεκτονική των εξοχικών επαύλεων της Κηφισιάς.

Το αέτωμα της κεντρικής πύλης της παλαιάς αγοράς στο μέσον της πρόσοψης του κτηρίου. Τραπεζοειδή και τετράγωνα φατνώματα δέχονται στο εσωτερικό τους ζωγραφιστή διακόσμηση που παριστάνει γρύππους (εικ.10) που αναλύονται σε ελικοειδείς φυτικές απολήξεις.

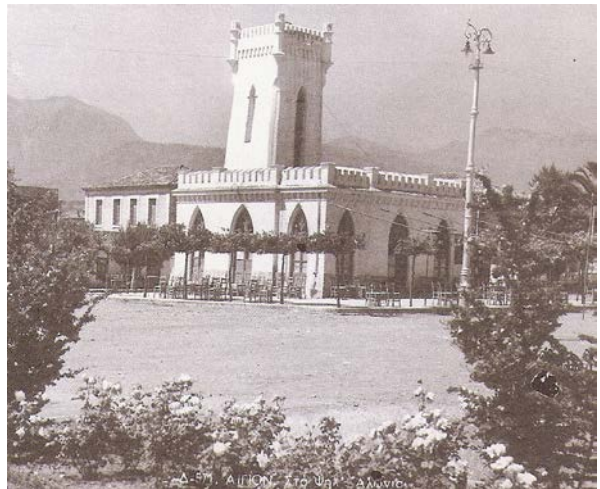
Ζωγραφιστή διακόσμηση (Εικ. 10)

Μια γενική εξωτερική θεώρηση του αρχιτεκτονήματος της παλαιάς αγοράς, μας φανερώνει τις ωραίες πλαστικές λύσεις που ο Ερνέστος Τσίλλερ σχεδίασε για το κτήριο αυτό, με σκοπό να διασκεδαστεί η ανισόσταθμία του εδάφους και να ιεραρχηθεί η αισθητική καθεμίας πρόσοψης.

2.1.2 Ο Πύργος (Υψηλών Αλωνίων)

Σημερινή όψη (Εικ.12)

Όψη του πύργου το 19^ο αιώνα (Εικ.11)

Το κτίσμα που δεσπόζει στο κέντρο της πλατείας των Υψηλών Αλωνίων είναι γνωστό σε όλους τους Αιγιώτες με τ' όνομα “ο Πύργος” (εικ.11). Είναι ιδιαίτερο και μοναδικό ανάμεσα σ' όλα τα αντίστοιχα κτίσματα που φτιάχτηκαν στις πόλεις της Ελλάδας τον 19^ο αιώνα. Δίκαια διεκδικεί μαζί με το Αρχαιολογικό Μουσείο το σήμα κατατεθέν της πόλης.

Ο πύργος κτίστηκε για να καλύψει τις ανάγκες δημοτικού καφενείου. Το ισόγειο του κτηρίου αυτού, ανέκαθεν χρησίμευε για κυλικείο. Ο πύργος του λειτούργησε ως Μετεωρολογικός Σταθμός εξοπλισμένος και με σειсмоγράφο και έστελνε το ημερήσιο σχετικό δελτίο στο Αστεροσκοπείο της Αθήνας. Αργότερα έπαψε να λειτουργεί εκεί ο σταθμός. Το υπόγειο του, που ήταν χώρος βοηθητικός του καφενείου, λειτούργησε μια περίοδο και σαν κοσμική ταβέρνα το χειμώνα.

Είναι δείγμα του νεορομαντισμού, κινήματος που επικράτησε στην αρχιτεκτονική, τη λογοτεχνία και τη ζωγραφική στην κεντρική και βόρεια Ευρώπη στα τέλη του περασμένου αιώνα. Και στην Ελλάδα το κίνημα αυτό που εμπότισε κάθε είδος τέχνης, έκανε πιο εμφανή τα σημάδια του στην αρχιτεκτονική.

Χαρακτηρίζεται από μίμηση γοθικών αρχιτεκτονικών τύπων. Τα κτήρια ήταν συνήθως επενδυμένα με στοιχεία γοθικά, χωρίς να έχουν λειτουργική ανταπόκριση με τις ανάγκες που επρόκειτο να εξυπηρετήσουν, αλλά έπαιζαν διακοσμητικό καθαρά ρόλο.

2..1.3 Δημοτική Βιβλιοθήκη

Δημοτική Βιβλιοθήκη (Εικ.13)

Το κτήριο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης (εικ.13) βρίσκεται σε σημείο της οδού Βασιλέως Κωνσταντίνου, όπου περιστοιχιζόταν από πολλά άλλα νεοκλασικά κτήρια που υπήρχαν εκεί πριν από το σεισμό του 1995.

Κατά την πρόσφατη ανακαίνιση το εσωτερικό του κτηρίου υπέστη καθολικές τροποποιήσεις προκειμένου να δεχτεί τις λειτουργίες της Βιβλιοθήκης. Οι εξωτερικές του όμως όψεις παραμένουν αναλλοίωτες. Η πρόσοψη είναι απόλυτα αυστηρή στη συμμετρία των όγκων της όπως αυτοί αναπτύσσονται εκατέρωθεν της εισόδου. Με κεντρικό άξονα την είσοδο αυτή, κατανέμονται τέσσερις συστάδες παραθύρων σε κάθε πλευρά. Τα δύο αττικά αετώματα, τα οποία απολήγουν στις δύο αντίστοιχες σε πλάτος προεξοχές της πρόσοψης και η επανάληψη ενός τρίτου χαρίζουν ατομικό χαρακτήρα στο κτήριο. Στη βάση του μικρότερου αετώματος πάνω από την είσοδο προβάλλουν δύο ωραίοι κάθετοι γεισίποδες.

Τα γείσα, οι ψευδοκίονες και τα κορνιζώματα, τα οποία συνθέτουν τα επιμέρους πλαστικά στοιχεία της πρόσοψης, είναι ρηχά. Τονίζουν μ' αυτό τον τρόπο την αττική αυστηρότητα και το λιτό του κτηρίου αυτού.

2.1.4 Η Παναγία Τρυπητή

Παναγία Τρυπητή (Εικ.14)

Το πανελλήνια γνωστό ιερό προσκύνημα Παναγία Τρυπητή ή Ζωοδόχος Πηγή (εικ.14), όπως και τα Ψηλά Αλώνια του Αγίου (όπου βρίσκεται και ο Πύργος που αναφέραμε πιο πάνω) προβάλουν (έχουν κάνει γνωστή) την πόλη σε όλη την χώρα.

Το ιερό προσκύνημα είναι χτισμένο μέσα σε μια σπηλιά – μεγάλη Τρύπα, απ' όπου πήρε και το όνομα Τρυπητή, στον απότομο κροκαλοπαγή βράχο πάνω στον οποίο είναι χτισμένη η Απάνω Πόλη, στη νοτιοδυτική πλευρά της παραλίας του Αγίου. Ο ναός είναι χτισμένος περίπου 40 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας.

Ο ναός πήρε τη σημερινή του μορφή στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα. Το τμήμα του διώροφου ναού που βρίσκεται έξω από το ιερό σπήλαιο και η μνημειακή, αναγεννησιακού τύπου, πέτρινη κλίμακα η οποία ενώνει την παραλία με τον κυρίως ναό, κατασκευάστηκαν το 1870 σε σχέδια του μηχανικού Άγγελου Κορυζή.

Τα μορφολογικά στοιχεία, που συναντάμε στην πρόσοψη του ναού της Τρυπητής, τα ξαναβρίσκουμε σε κοσμικά κτήρια της ίδιας εποχής. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι αρχιτέκτονες του περασμένου αιώνα αντιμετώπιζαν με ενιαίο τρόπο την εκκλησιαστική και την κοσμική αρχιτεκτονική.

2.1.5 Δημαρχιακό Μέγαρο Αιγίου

Τουριστική κάρτα (Εικ.16)

Σημερινή όψη (οδός Ανδρέου Λόντου) (Εικ.15)

Το Δημαρχιακό Μέγαρο (εικ.16) ήταν το αρχοντικό του Αριστείδη Γεωργίου. Αρχικά καταλάμβανε ένα οικοδομικό τετράγωνο το οποίο περικλείεται από τις οδούς Ανδρέου Λόντου, όπου βρίσκεται και η πρόσοψη του κτιρίου, Κωνσταντίνου Φανέλλη, Αγίου Μελετίου και Ανδρονοπούλου. Το κτίριο κατασκευάστηκε ανάμεσα στο χρονικό διάστημα των δύο μεγάλων σεισμών, του 1867 και 1888. Το αρχοντικό κηρύχθηκε διατηρητέο και αποτελεί ένα από τα καλύτερα δείγματα νεοκλασικής αρχιτεκτονικής για το Αίγιο.

Στην διάρκεια της κατοχής εγκαταστάθηκε εκεί η ιταλική караμπινιερία και έγινε τόπος φυλάκισης και μαρτυρίου για πολλούς αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης. Μετά τον πόλεμο, επανήλθε στον ίδιο χώρο η Αστυνομία. Αργότερα ένα αρκετά μεγάλο μέρος από τον τεράστιο περίβολο του αρχοντικού δόθηκε στην Αδελφότητα Θεολόγων ο «ΣΩΤΗΡ». Τελικά το κτίριο αυτό, με το εναπομείναν οικόπεδο, του παραχωρήθηκε από την Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου στον Δήμο Αιγίου για να μετατραπεί σε Δημαρχιακό Μέγαρο.

Η ξέχωρη ομορφιά του νεοκλασικού αυτού είναι ότι συνδυάζει μοναδικά την εναλλαγή από διώροφο σε μονώροφο οίκημα. Η κάτοψη του κτιρίου παρουσιάζει σχήμα Η. Αξιοπρόσεχτη είναι η μνημειακή σκάλα στην είσοδο της οδού Ανδρέου Λόντου που θυμίζει σκάλες Κλασικής Αναγέννησης. Οι λιτές διακοσμήσεις του οικήματος, δωρικού ρυθμού, συσσωρεύονται στην πλευρά της Ανδρέου Λόντου.

Στην πρόσοψη του ισογείου, τα γείσα που βρίσκονται πάνω από τα παράθυρα προεξέχουν περισσότερο απ' τις διακοσμήσεις του δεύτερου ορόφου, ο οποίος όμως τονίζεται από τα έξι φουγάρα του.

2.1.6 Οι Δώδεκα Βρύσες και ο Πλάτανος του Παισανία

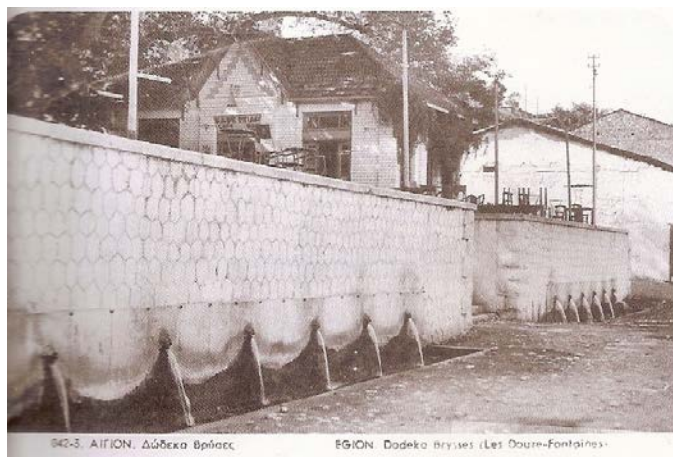
Σημερινή φωτογραφία (Εικ.17)

Μέσα στα αξιομνημόνευτα μνημεία της παραλίας, θα πρέπει να αναφέρουμε και τις δώδεκα Βρύσες (εικ.17), καθώς και τον πλάτανο του «Παισανία», πανελλήνια γνωστό σαν σήμα της πόλης του Αιγίου, μαζί με τον Πύργο των Υψηλών Αλωνίων και την Παναγία Τρυπητή (έχουμε μιλήσει για αυτά στις προηγούμενες ενότητες)

Στις Δώδεκα βρύσες και τον πλάτανο περιγράφουν και εξυμνούν σχεδόν όλοι οι περιηγητές που κατά περιόδους πέρασαν από την παλιά Βοστίτσα. Με το από 31 Δεκεμβρίου του 1975, αρ. πρωτοκόλλου 10716 έγγραφο του, το υπουργείο Γεωργίας ανακηρύσσει τα δύο παραπάνω αξιοθέατα ως «διατηρητέα μνημεία της φύσεως».

Οι δώδεκα βρύσες του Μώλου ήταν αρχικά δεκατέσσερις ή δεκαέξι, όπως περιγράφουν οι περιηγητές και φαίνεται και στο παλιό επιστολικό δελτάριο.

Το 1910 περίπου (εικ.18), όταν άρχισε η κατασκευή της σημερινής πλατείας

Τουριστική κάρτα 1910 (Εικ.18)

του πλατάνου και η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, ο αριθμός των κρουνών μειώθηκε σε δώδεκα. Κατά την διαμόρφωση εκείνη, τοποθετήθηκε σε κάθε κρουνό από μια μπρούτζινη λεοντοκεφαλή. Για το λόγο αυτό οι παλαιοί αποκαλούσαν τις Δώδεκα βρύσες επίσης «τα Λεονταράκια του Μώλου»

Ναοί

2.2.1 ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΑΙΓΙΟΥ

Φωτογραφεία του Ναού της Φανερωμένης το 1917 (Εικ.19)

Η μητροπολιτική εκκλησία θεμελιώθηκε το 1899 σε σχέδια του Γερμανού αρχιτέκτονα Ερνέστου Τσίλλερ. Το 1914 (εικ.19) έγιναν τα εγκαίνια της από τον επίσκοπο Τιμόθεο Αναστασίου. Ο ναός αποτελεί αρχιτεκτονικό μνημείο της πόλης. Η αγιογράφηση του από τον Κωνσταντίνο Φανέλλη, έδωσε αφορμή να χαρακτηριστεί ως “χρήζον ειδικής προστασίας μνημείο σώζον τοιχογραφείας του Έλληνοσ ζωγράφου Φανέλλη”.

Εκτός από το ναό και ο περίβολος έχει χαρακτηριστεί ιστορικός γιατί εκεί συνήρχετο η εκκλησία των πολιτών Αιγίων. Επίσης στο περίβολο υπάρχει και ο τάφος και το μνημείο του Ανδρέου Λόντου.

Ο ναός της Φανερωμένης αντιπροσωπεύει έναν από τους σημαντικότερους ρυθμούς της εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, **τον εγγεγραμμένο σταυροειδή μετά τρούλου.**

Η κάτοψη του ναού της Φανερωμένης αφήνει να προβληθούν τα τέσσερα πλάγια κλίτη στη συμβολή των οποίων εγγράφεται ο τρούλος. Το δυτικό κλίτος είναι πιο επίμηκες από τα υπόλοιπα, σχηματίζοντας ελληνικό σταυρό και ενισχύοντας το πομπικό και δρομικό στοιχείο στο εσωτερικό του ναού.

Σημερινή άποψη του ναού (Εικ.20)

Εξωτερικά το πετρόκτιστο αυτό κτήριο χαρακτηρίζεται από το στενόμακρο οξυκόρυφο τρούλο. Οι τέσσερις πύργοι που οριοθετούν το ναό, από τους οποίους μόνο οι δύο δυτικοί είναι αποπερατωμένοι και λειτουργούν ως κωδωνοστάσια, τονίζουν την κυβόσχημη δομή του αρχιτεκτονήματος. Η εξωτερική τοιχοδομία του ναού είναι κατασκευασμένη από ορθογωνημένες κοκκινόχρωμες πέτρες, ανάμεσα στις οποίες παρεμβάλλονται κέραμοι κατά το πλινθοπερίκλειστο σύστημα.

Την περίμετρο της βάσης του ναού περιτρέχει κρηπίδα χαμηλού ύψους από μαρμαρόπετρα. Και στις τέσσερις εξωτερικές πλευρές του κτηρίου, παρατηρούμε εκλεκτιστικά ανάγλυφα διακοσμητικά μοτίβα, που πολύ αγαπούσε να ενσωματώνει ο Τσίλλερ στους ναούς που σχεδίαζε. Στην περίπτωση της Φανερωμένης τα μοτίβα αυτά είναι κατασκευασμένα από μαλακό υπόλευκο πωρόλιθο και κεράμους. Ένα τέτοιο μοτίβο διακρίνουμε στο κυμάτιο που περιτρέχει την απόληξη του τόξου κάθε πύλης του ναού, σε απομίμηση των ψευδοκουφικών κυματίων, που στολίζουν της εξωτερικές όψεις ναών της μεσοβυζαντινής περιόδου.

Πάνω από κάθε μονό τοξωτό παράθυρο του ναού της Φανερωμένης, υπάρχει σειρά από τετράγωνες πλινθοπερίκλειστες πέτρες, με ανάγλυφη έξαρση, που θυμίζει μανιεριστικά πρότυπα.

Η βάση των δίλοβων και τρίλοβων παραθύρων του ναού φράσσεται από τετράγωνα θωράκια. Κάθε θωράκιο φέρει σε ρηχό ανάγλυφο διαφορετικά διακοσμητικά μοτίβα, αντίγραφα από θωράκια χαμηλών ανοιχτών τέμπλων ελλαδικών ναών του 10^{ου} και 11^{ου} αιώνα.

Το κενό που δημιουργείται ανάμεσα στην αποστρογγύλωση κάθε δίλοβου ή τρίλοβου παραθύρου και στο υπερκείμενο τόξο, φράσσεται από μετώπη που φέρει πεντάλφες.

Οι εξωτερικές όψεις του ναού φέρουν και στοιχεία αναγεννησιακά, όπως το κυμάτιο αστραγάλου πάνω από τις αψίδες των λεπτών παραθύρων στη βάση του τρούλου.

Οι πέτρες με τις οποίες είναι κατασκευασμένες οι εξωτερικές όψεις του ναού και τα εμβόλιμα κεραμικά στοιχεία προσδίδουν ένα γενικό χρωματικό τόνο σ' ολόκληρο το οικοδόμημα, συγγενή με εκείνο των πετρόκτιστων κτηρίων της πόλης.

Στο κέντρο, ο τεράστιος εντυπωσιακός τρούλος, στηρίζεται σε οκτώ ορθογωνιακούς πεσσούς με αντίστοιχα λοφία στη βάση του. Τα αλλεπάλληλα τοξωτά παράθυρα που καταλαμβάνουν όλο το μήκος της στεφάνης του τρούλου επιτρέπουν στο φως να εισέρχεται πλούσιο μέσα στο ναό. Όταν πρωτοκτίστηκε η εκκλησία, το φως που έμπαινε απ' τα παράθυρα του τρούλου αποτελούσε τη μοναδική φωτιστική πηγή του κτηρίου, αφού οι αρχικές πόρτες που ήταν ξύλινες και τυφλές δεν επέτρεπαν να εισέρχεται το φως. Στη δεκαετία του 1950, οι πόρτες αυτές αντικαταστάθηκαν με τις υπάρχουσες έως σήμερα, σιδερένιες διάτρητες.

2.2.2 ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΑΙΓΙΟΥ

Εικόνα του Ναού από πάπυρο (Εικ.21)

Στο βενετικό χάρτη, η εκκλησία των Ταξιάρχων είναι δεύτερη κατά σειρά ενοριακή εκκλησία στη Βοστίτσα του 1700.

Παρόλο που η συνοικία φέρεται σε πληθυσμό, στο χάρτη αυτόν εμφανίζεται μόνο με 34 σπίτια. Αν και βρίσκεται στο κέντρο της τότε πόλης, είναι μικρότερη απ' όλες τις ενορίες.

Το πότε χτίστηκε η εκκλησία δεν έχει εξακριβωθεί ακριβώς αλλά υπολογίζεται γύρω στο 1695. Το γεγονός ότι στο Κτηματολόγιο της Βοστίτσας αναγράφεται ο ναός του Αρχάγγελου Μιχαήλ στην ίδια σημερινή του θέση, μας μαρτυρεί ότι οι

Ταξιάρχες υπήρχαν και πριν από το 1700. Η εκκλησία εκείνη δεν σώθηκε. Η σημερινή είναι νεότερη.

Ο ναός των Ταξιάρχων είναι χτισμένος σύμφωνα με τον παγιωμένο τρόπο ναοδομίας στα μέσα του περασμένου αιώνα, του ρυθμού της **ξυλόστεγης βασιλικής**.

Ατενίζοντας το ναό, μπορούμε να σχηματίσουμε μια εικόνα του πως θα ήταν η παλιά καθεδρική εκκλησία, ρυθμού επίσης βασιλικής, που γκρεμίστηκε από το σεισμό του 1888.

Στο εξωτερικό του κτηρίου δύο υπερυψωμένα ορθογώνια καμπαναριά ποικίλουν τη δυτική όψη του ναού.

Τα υπάρχοντα σήμερα εξωτερικά επιχρίσματα προδίδουν πρόσφατη επέμβαση στη δεκαετία του 1950, που αλλοίωσε τις επιφάνειες του οικοδομήματος.

Η δομικότητα του κτηρίου τονίζεται από τις δύο σειρές αλληπάλληλων πεσσών που αναπτύσσονται κατά μήκος της βόρειας και νότιας πλευράς του οικοδομήματος. Κάθε πεσσός αποτελείται από ένα ενιαίο κορμό ελάτης, επενδεδυμένο εξωτερικά με ξύλινο ψευδοκίονα, που έχει τετράπλευρη ορθογώνια νεοκλασική βάση και φέρει και κορινθιακό κιονόκρανο.

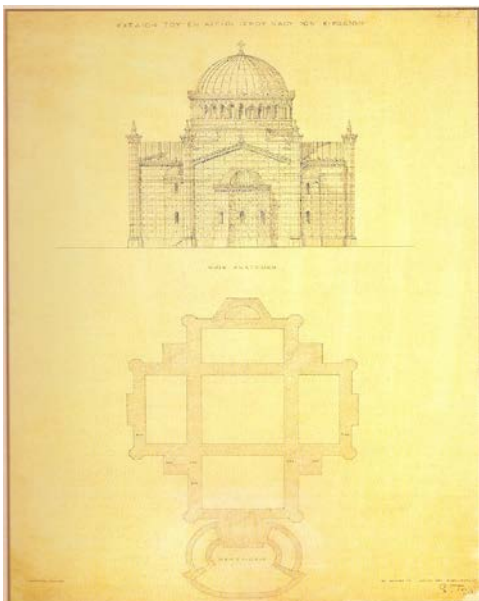
Η γενική άποψη του τέμπλου, κατασκευασμένου την ίδια περίοδο με την οικοδόμηση του ναού, δημιουργεί εντυπωσιακή συγκίνηση στον εισερχόμενο. Το τέμπλο αυτό, συγγενεύει καλλιτεχνικά με εκείνο της Φανερωμένης. Και τα δύο είναι σχεδιασμένα, διακοσμημένα και αγιογραφημένα από τον Κωνσταντίνο Φανέλλη μέσα στην εικοσαετία 1840-1860.

2.2.3 Ναός Εισοδίων Αιγίου

Φωτογραφία του ναού πριν το 1995 (Εικ.22)

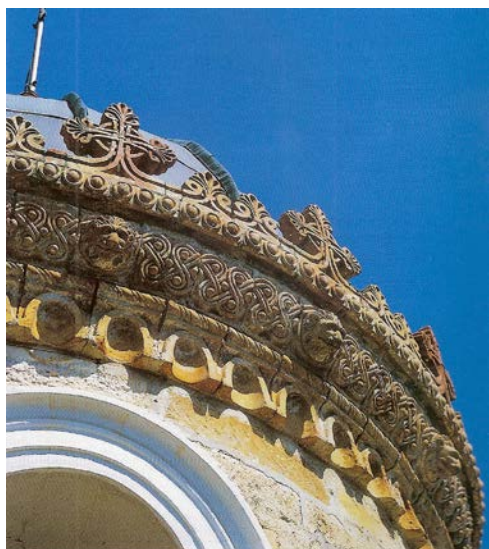
Ο ναός των Εισοδίων στο Αίγιο κτίστηκε το 1893. Η κάτοψη του έχει σχήμα ελεύθερου σταυρού (εικ.23). Τέσσερα σφαιρικά τρίγωνα μεταφέρουν τα φορτία του τρούλου στους τέσσερις τετράγωνους κεντρικούς πεσσούς. Ο τρούλος του είναι ψηλότερος από άλλους ναούς π.χ του ιερού ναού στο Βέλος Κορινθίας, με διπλό και πάλι κέλυφος, τοξύλλια και νευρώσεις. Σειρά παράθυρα στο τύμπανο φωτίζουν από ψηλά τον κύριο ναό.

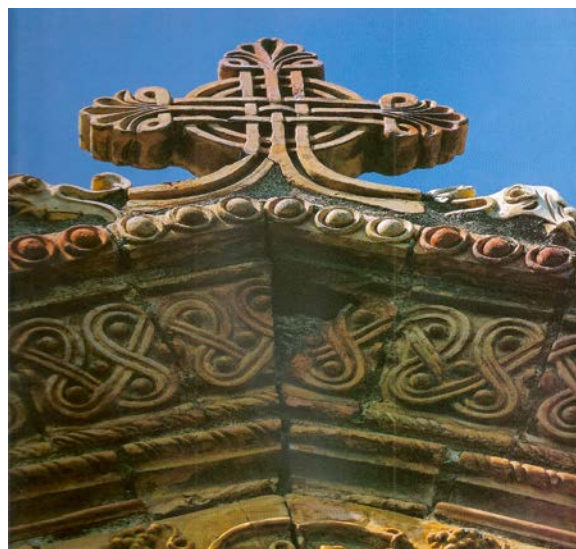
Αρχιτεκτονική κάτοψη του ναού (Εικ.23)

Όλα τα παράθυρα είναι μονόβολα και μόνο πάνω από τις εισόδους γίνονται τρίλοβα, βυζαντινής μορφολογίας, χωρίς διακοσμητικά πετάσματα. Τα τετράλοβα με νεορωμανική μορφολογία που εμφανίζονται στα αρχικά σχέδια δεν εφαρμόστηκαν τελικά. Στα ίδια αυτά σχέδια διακρίνουμε δύο καμπαναριά εκατέρωθεν της δυτικής όψης καθώς και μεγάλη διπλή κυκλική σκάλα μπαρόκ που οδηγεί στο πρόπυλο της κυρίας εισόδου. Τόσο η σκάλα αυτή όσο και οι πενταγωνικές παραστάδες-πυργίσκοι με τις ραδινές αναλογίες και τα σύνθετης μορφολογίας κορυφώματα στη στέψη τους, είναι αντίγραφα του παρεκκλησίου του δούκα Forsten Stizbey, που κτίστηκε από τον Θ. Χάνσεν (δάσκαλο του Τσίλλερ) το 1880 στην Αυστρία και το οποίο

γνώριζε καλά ο Τσίλλερ. Παρόμοια στοιχεία θα συναντήσουμε και σε άλλα έργα του.

Κεραμικές διακοσμήσεις (Εικ.25)

Κεραμικές διακοσμήσεις (Εικ.24)

Όμως ούτε η σκάλα ούτε τα δύο κωδωνοστάσια πραγματοποιήθηκαν τελικά. Ο ναός έχει ένα μόνο κεντρικό κλιμακοστάσιο πάνω από την είσοδο.

Τέσσερις μικροί τρουλίσκοι στεγάζουν τους τέσσερις μικρούς τετράγωνους χώρους που σχηματίζονται στις γωνίες του κεντρικού τετραγώνου του κυρίως ναού.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι κεραμικές διακοσμήσεις(εικ.24 & εικ.25) στη βάση του τρούλου και στα γείσα της στέγης. Σύνθετοι πλοχμοί, αστράγαλοι, φύλλα αμπέλου, λεοντοκεφαλές, σταυροί, όλα μαζί συνθέτουν έναν εξαιρετικά πλούσιο διάκοσμο, που καταφέρνει όμως να ενσωματώνεται στο σύνολο χωρίς να γίνεται φλύαρος.

Χωρίς φόβο ο Τσίλλερ καταφέρνει εδώ να παντρέψει με επιτυχία τους δύο ρυθμούς, τον νεορωμανικό και τον βυζαντινό. Το ίδιο ισχύει, όπως θα δούμε και σε άλλους ναούς του.

Σήμερα το κτίριο έχει υποστεί πολλές αλλοιώσεις και φθορές, τόσο στον εσωτερικό χώρο όσο και εξωτερικά, κυρίως μετά τον μεγάλο σεισμό του 1995.

Ο Ναός από το 1995 και μέχρι σήμερα (Εικ.26)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

Κατοικίες

3.1.1 Οικία Μαρίνου Παναγιωτόπουλου

(Οδός Φιλοποίμενος)

Οικία Μαρίνου Παναγιωτόπουλου (Εικ.27)

Ο Μαρίνος Παναγιωτόπουλος έχτισε το σπίτι του (εικ.27) γύρω στο τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα, στις φημισμένες τότε «Σκάλες», στη σημερινή οδό Φιλοποίμενος.

Το σπίτι αυτό είναι ιδιότυπο σε σχέση με άλλα αντίστοιχά του κτίρια, τα οποία ακολουθούν με ευλάβεια τους κανόνες της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής. Πέρα του χρωματισμού του, που με αυτή την έντονη απόχρωση της ώχρας ξεχωρίζει, μοναδική είναι η σκεπή του για τα δεδομένα του Αιγίου. Ενώ στο κέντρο της η σκεπή αναπτύσσεται δίρριχτη, στη πρόσοψη επί της οδού Φιλοποίμενος καταλήγει τρίρριχτη τραπεζοειδής.

Τα τετράγωνα θωράκια που στο κέντρο τους αναπτύσσουν στρογγυλό διάκοσμο και είναι τοποθετημένα κάθετα συνδέοντας τη σιδεριά του μπαλκονιού με τον τοίχο της πρόσοψης, είναι μάλλον ένθετα. Προγενέστερα κατά πάσα πιθανότητα της κατασκευής του κτιρίου, τοποθετήθηκαν εμβόλιμα στο μπαλκόνι, δίχως όμως να επιτυγχάνεται αισθητική εναρμόνιση με αυτό.

Στην αρχή της δεκαετίας του 1990 το κτίριο κατεδαφίστηκε και στη θέση του ανεγέρθη σύγχρονη πολυκατοικία. Από το παλαιό κτίριο διατηρήθηκε η σιδερένια αυλόπορτα και ο μαντρότοιχος.

3.1.2 Το αρχοντικό του Ιωάννη Αργυράκη

(Οδός Φιλοποίμενος)

Το αρχοντικό του Ιωάννη Αργυράκη (Εικ.28)

Σημερινή άποψη του εγκαταλελειμμένου σπιτιού (Εικ.29)

Το διώροφο αρχοντικό του Ιωάννου Αργυράκη(εικ.28) βρίσκεται στα όρια των συνοικιών των Εισοδίων και του Αγίου Ανδρέου, πάνω στις σκάλες, σε περίβλεπτη θέση και με ωραία θέα προς τον Κορινθιακό Κόλπο.

Πρόκειται για το ομορφότερο νεοκλασικό σπίτι που βρίσκεται στις Σκάλες. Επαναλαμβάνει την αρχοντιά και την μεγαλοπρέπεια των σπιτιών που συναντάμε στις οδούς Εισοδίων και Ανδρέου Λόντου. Κύριο χαρακτηριστικό του, τα αετώματα πάνω από τα παράθυρα του ανωγείου, τα οποία τα ξαναβρίσκουμε μόνο μια φορά σε νεοκλασικό της πόλης, σ' εκείνο του Γεωργίου Μεσσηνέζη στην οδό Δεσποτοπούλων. (θα το μελετήσουμε παρακάτω).

Τα κορινθιακού τύπου κιονόκρανα (εικ.30) συνδυάζονται αρμονικά με το πλατύ γείσο, τους γεισίποδες και τα ανθεμωτά ακροκέραμα του κτιρίου.

Στο ισόγειο η σιδεριά του υπερθύρου της κεντρικής πόρτας συνεχίζεται και στα υπέρθυρα των μαγαζιών.

Οι αλλεπάλληλες πολύφυλλες μεγάλες πόρτες του ισογείου αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα κατασκευής των μαγαζιών με τυφλά θυρόφυλλα σε νέο-κλασικό κτίριο.

Γύψινες διακοσμήσεις (Εικ.30)

3.1.3 Η Οικία του Βασιλείου Αλεξανδρόπουλου

(Οδός Ζωοδόχου Πηγής)

Οικία Β. Αλεξανδρόπουλου (Εικ.31)

Ο Βασίλειος Αλεξανδρόπουλος, αναζητώντας καλύτερη τύχη, έφυγε για την Κωνσταντινούπολη. Όταν επανήλθε ήταν εύπορος και εγκαταστάθηκε στο Μώλο, απέναντι από την πλατεία του ιστορικού πλάτανου του Πausanias.

Έχτισε το σπίτι του επί της οδού Ζωοδόχου Πηγής (εικ.31). Στο ανώγειο είχε την κατοικία του και στο ισόγειο το περίφημο ουζοπωλείο του. Οι συνεχόμενες στο πίσω μέρος του σπιτιού χαμοκέλες χρησίμευαν σαν εργαστήριο και παρασκευαστήριο του καταστήματος.

Η πρόσοψη του κτιρίου αποτελεί ένα πετυχημένο πείραμα του άγνωστου σε μας αρχιτέκτονα, που είχε σκοπό να συνδυάσει στοιχεία νεογοθικά και νεοκλασικά. Το αποτέλεσμα έδωσε μια

απόλυτα ισορροπημένη σύνθεση Εκλεκτικισμού. Και τούτο, γιατί τα νεοκλασικά στοιχεία που προσδιορίζονται στο αέτωμα με την ισόποση κεντρική προεξοχή, στους ψευδοκίονες και στα ψευδεπικράνα με ιωνική στέψη στο ανώγειο του κτιρίου, συνδυάζονται αρμονικά με το ρυθμό από τις γοθικές αψίδες στις οποίες απολήγουν οι τρεις μεγάλες πόρτες του ισογείου.

3.1.4 Το αρχοντικό του Ιωάννου Φωτόπουλου

(Οδός Ανδρέου Λόντου)

Αρχοντικό του Ιωάννου Φωτόπουλου (Εικ.32)

Ο Ιωάννης Φωτόπουλος, ποτοποιός στο επάγγελμα, έχτισε το σπίτι(εικ.32) αυτό στο δεύτερο μισό του περασμένου αιώνα. Στο ανώγειο έμεινε ο ιδιοκτήτης του και στη συνέχεια οι γιοί του.

Στο πίσω μέρος του κτιρίου υπήρχε περίβολος και μικρά σπιτάκια τα οποία τα είχε μετατρέψει σε παρασκευαστήριο των ποτών του, ενώ στο ισόγειο του οικοδομήματος διατηρούσε το ποτοποιείο του.

Στο σπίτι αυτό επιχειρείται πλαστική διαίρεση της πρόσοψης, που δεν απαντάται σε άλλα νεοκλασικά της πόλης. Με τους τρεις μεγάλους δωρικούς ψευδοκίονες που «στηρίζουν» το πλατύ γείσο κάτω από τα κεραμίδια χωρίζει ο αρχιτέκτονας την πρόσοψη σε δύο μέρη τα οποία τονίζονται από τα ενιαία εξέχοντα γείσα με τους γεισίποδες πάνω από τα παράθυρα.

Με την οριζόντια διάταξη του μπαλκονιού ενοποιείται αισθητικά η πρόσοψη. Το μπαλκόνι, από τα ωραιότερα του Αιγίου, φέρει τέσσερα φουρούσια και καλλιτεχνική σιδεριά με αξιομνημόνευτες αυξομειώσεις πάχους και σχεδίων που συγκρατούν τα τέσσερα μέρη της. Με άξονα στο μέσον του μπαλκονιού, αναπτύσσονται εκατέρωθεν δύο φυτικές διακοσμήσεις από σφυρήλατο σίδηρο.

3.1.5 Το αρχοντικό του Νικόλαου Βάβαλη

(Οδός Ανδρέου Λόντου)

Αρχοντικό του Νικόλαου Βάβαλη (Εικ.33)

Το δίπατο αυτό σπίτι(εικ.33) χτίστηκε τον περασμένο αιώνα από τον σταφιδέμπορο Πέτρο Βάβαλη. Αργότερα πέρασε στα χέρια μετά το θάνατο του Πέτρου Βάβαλη στο πρωτότοκο γιό του Νικόλαο. Το ισόγειο αρχικά χρησίμευσε για γραφείο της επιχείρησης του και τελευταία στεγάστηκε σ' αυτό η Υπηρεσία Πολεοδομίας Αιγιαλείας.

Το διώροφο αυτό σπίτι αποτελεί αναπόσπαστο κρίκο στην αλυσίδα των νεοκλασικών της οδού Ανδρέου Λόντου, η οποία μαζί με την οδό Εισοδίων συνθέτουν τα δύο τελευταία αρχιτεκτονικά μνημειακά σύνολα που σώζονται σήμερα στην πόλη του Αιγίου.

Χτίστηκε στο τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα. Φέρει τα γνωστά νέοκλασικά

διακοσμητικά, όπως περιθυρώματα, οριζόντια γείσα πάνω από τα παράθυρα και τη στέψη της στέγης, καθέτους γεσίποδες τα οποία τα συναντάμε σ' όλα σχεδόν τα σπίτια της εποχής εκείνης.

Αξίζει να επισημάνουμε το ενδιαφέρον που συγκεντρώνει το μπαλκόνι του σπιτιού (εικ.34) με τους κυκλικούς συστρεφόμενους κιλλίβαντες στη βάση του. Η σιδεριά του σε τρεις ζώνες, με συστρεφόμενη φυτική διακόσμηση στην κεντρική ζώνη και κυμάτιο στις δυο μικρές, είναι από τις ομορφότερες σιδεριές μπαλκονιών που σώζονται στο Αίγιο.

Τέλος το σπίτι χαρακτηρίζεται από τις δύο ψηλές ωραιότατες εξώπορτες του που είναι συμμετρικά τοποθετημένες στις δύο άκρες της πρόσοψης.

Σιδερένια διακόσμηση του μπαλκονιού (Εικ.34)

3.1.6 Το αρχοντικό του Ιωάννου Βούλγαρη

(Οδός Ανδρέου Λόντου & Ευθυμίου Γάτου)

Αρχοντικό του Ιωάννη Βούλγαρη (Εικ.35)

κυκλοφορεί βιομηχανοποιημένη μέσα από τα διακοσμητικά στολίδια που παράγονται από καλούπια στα εργοστάσια κεραμικών.

Αξίζει να παρατηρήσουμε το ενιαίο ρομβοειδές, μπακλαβαδωτό σχέδιο που υπήρχε στις σιδεριές των καταστημάτων του ισογείου και των μπαλκονιών.

Στις δύο στενές ζώνες διακοσμήσεων των μπαλκονιών φέρουν κύματα.

Στο ανώγειο συνδυάζονται ωραία τρία χρώματα σε πολύ μαλακούς, ήσυχους τόνους. Το ροζ, που κυριαρχεί στους τοίχους, το γαλάζιο κάτω από τα παράθυρα και γείσα και το άσπρο στους ψευδοκίονες και κιονόκρανα, για να θυμίζει μάρμαρο. Το ακροκέραμα είναι στον τύπο του «ανθεμίου». Εδώ για πρώτη φορά οι παραστάδες των παραθύρων έχουν ραβδώσεις, σε απομίμηση των κιόνων αρχαίων ελληνικών ναών

3.1.7 Το αρχοντικό του Βασιλείου Φωτόπουλου

(Οδός Εισοδίων)

Το αρχοντικό του Βασιλείου Φωτόπουλου (Εικ.36)

Το δίπατο αυτό αρχοντικό (εικ.36) που χτίστηκε το 1890 συμπεριλαμβάνεται σε ένα ιδιαίτερο σύνολο σπιτιών του Αγίου που έχουν ως κοινό αρχιτεκτονικό χαρακτηριστικό τις διπλές κόγχες στην πρόσοψή τους. Οι κόγχες αυτές, καθαρά διακοσμητικές, συχνά βάφονται με κεραμιδί χρώμα και ποικίλουν τις λιτές και αδιάσπαστες προσόψεις των νεοκλασικών σπιτιών.

Εκτός από το εξωτερικό των κτιρίων, κόγχες (εικ.37) συχνά συναντούμε και στο εσωτερικό τους, κατά μήκος του διαδρόμου, αμέσως μετά την κύρια είσοδο.

Με την ημικυκλική τους μορφή έτσι όπως επινοήθηκε και διαμορφώθηκε στη βυζαντινή αρχιτεκτονική, φιλοξενούν συχνά αγάλματα ή γλάστρες με λουλούδια. Τα αγάλματα, κυρίως πήλινα, παριστάνουν συνηθέστερα τον Απόλλωνα και την Αθηνά. Οι εξωτερικές κόγχες διακοσμούνται αποκλειστικά με αγάλματα, ενώ οι εσωτερικές είτε με αγάλματα είτε με γλάστρες.

Τα συνεχόμενα τυφλά θυρόφυλλα στα μαγαζιά του ισογείου του κτιρίου δημιουργούν έναν ενιαίο σχέδιο.

Άποψη από τις κόγχες του κτιρίου (Εικ.37)

Με αφορμή το δώροφο αρχοντικό του Βασιλείου Φωτόπουλου και με τις κόγχες που επικρατούν σαν διακοσμητικό στοιχείο στη πρόσοψη παρουσιάζω και άλλα κτίρια με κοινό χαρακτηριστικό τις κόγχες.

3.1.8 Το Αρχοντικό του Μιχαήλ Βασιλόπουλου (Οδός Εισοδίων)

Το αρχοντικό του Μιχαήλ Βασιλόπουλου (Εικ.38)

Το αρχοντικό (εικ.38) χτίστηκε αμέσως μετά το σεισμό του 1888 από το Μιχαήλ Βασιλόπουλο. Το 1868 ο Μιχαήλ Βασιλόπουλος ήρθε πάμφτωχος στο Αίγιο, από το χωρίο του. Στην αρχή εργάστηκε ως υπάλληλος σε εμπορικά καταστήματα. Αργότερα έγινε παντο-πώλης και έμπορος γενικού εμπορίου. Από το 1888 και μετά, εμφανίζεται ως ξυλέμπορος με επαγγελματική στέγη το κτίριο που εξετάζουμε.

Το αρχοντικό αυτό συγκεντρώνει τα περισσότερα διακοσμητικά στοιχεία σε σχέση με τα υπόλοιπα της οδού Εισοδίων. Αξιοσημείωτα είναι τα μοναδικά στο Αίγιο ανθρωπόμορφα κιονόκρανα του, κορινθιακού ρυθμού, που βρίσκονται στις απολήξεις των ψευδοκιόνων της πρόσοψης (εικ.39). Ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης τα μαρμάρινα κιονόκρανα στις παραστάδες της κεντρικής πόρτας, κορινθιακού ρυθμού και αυτά, αλλά με πιο σχηματοποιημένο και αφαιρετικό ύφος.

Άποψη από τις γύψινες διακοσμήσεις (Εικ.39)

Το κτίριο είναι από τα δύο παραδείγματα νεοκλασικών του Αιγίου του δεύτερου μισού του περασμένου αιώνα, που περιέχει στην πρόσοψη του τη μεγαλύτερη ποικιλία πλαστικών στοιχείων από μάρμαρο ή πηλό.

3.1.9 Η οικία του Δημητρίου Σωτηρόπουλου (Οδός Μητροπόλεως)

Σημερινή άποψη του κτιρίου (Εικ.40)

Το κτίριο βρίσκεται στη διασταύρωση των οδών Μητροπόλεως και Αράτου. Χτίστηκε από τον Δημήτριο Σωτηρόπουλο, σταφιδέμπορο της εποχής. Το ανώγειο του σπιτιού, χρησίμευσε για κατοικία των ιδιοκτητών και το ισόγειο για γραφεία των επιχειρήσεών τους. Αργότερα εγκαταστάθηκαν διάφορα γραφεία όπως η Δ.Ε.Η. Σήμερα στο κτίριο αυτό λειτουργεί καφετέρια – σνακ μπαρ.

Όταν μετά τον καταστροφικό σεισμό του 1861 το σχέδιο πόλης επεκτάθηκε, μια καινούρια ομάδα νεοκλασικών χτίστηκε στην ευρύτερη περιοχή των Υψηλών Αλωνίων. Τα κτίρια αυτά τα διέκρινε μια απλούστευση των πλαστικών στοιχείων των εξωτερικών τους επιφανειών σε σύγκριση με τα παλαιότερα νεοκλασικά της πόλης, αλλά και μια ανανεωμένη χρωματική γκάμα στις προσόψεις τους. Κοινό χαρακτηριστικό τους που παρατηρούμε και στην οικία του Σωτηρόπουλου, είναι το αέτωμα που βρίσκεται πάντα στο μέσο της πρόσοψης, πάνω από την κεντρική είσοδο.

Το κτίριο στις αρχές του 1900 (Εικ.41)

3.1.10 Το αρχοντικό του Γεωργίου Σωτηρίου Μεσσηνέζη

(Οδός Δεσποτοπούλων)

Αρχοντικό Γεωργίου Μεσσηνέζη (Εικ.42)

Αρχικός ιδιοκτήτης του αρχοντικού αυτού (εικ.42) ήταν ο Γεώργιος Μεσσηνέζης, που το έχτισε το 1815. Ήταν γιος του Σωτηρίου Μεσσηνέζη δήμαρχου Αιγίου και εγγονός του Λέοντα Μεσσηνέζη, συνέδρου της Μυστικής Συνέλευσης της Βοστίτσας.

Το αρχοντικό στην αρχή χρησίμευσε για κατοικία της οικογένειας και αργότερα στέγασε πολλά δημοτικά και δημόσια κτίρια όπως το Ταχυδρομείο και αργότερα το

Δημαρχείο μέχρι να πάει στο τωρινό του κτίριο.

Από τα λίγα σπίτια που έχουν αναπαλαιωθεί στο Αίγιο, είναι αυτό του Γεωργίου Μεσσηνέζη. Ίσως είναι η ομορφότερη αναπαλαίωση ανάμεσα στα κτίρια που ανακαινίστηκαν τα τελευταία χρόνια. Αξίζει να προσεχτεί η κεράμινη καμινάδα, από τις κομψότερες του είδους. Το ακροκέραμα είναι του τύπου του ανθεμίου. Ξεχωρίζουν τα κιονόκρανα και τα αετώματα(εικ.43) πάνω από τα οριζόντια γείσα των παραθύρων. Ανάμεσα στα νεοκλασικά αρχοντικά του Αιγίου, ψευδοκιονόκρανα ιωνικού ρυθμού στις παραστάδες των παραθύρων, συναντάμε σε αυτό το αρχοντικό του Γεώργιου Μεσσηνέζη.

κιονόκρανα και τα αετώματα πάνω από τα παράθυρα (Εικ.43)

Επιβλητική, ωραία και ξέχωρη σε ομορφιά είναι η σκάλα, η κεντρική πόρτα της εισόδου με το στέγαστρο στο βορινό μέρος του σπιτιού, τρία αρχιτεκτονικά στοιχεία που ενώνονται σ' ένα επιβλητικό σύνολο. Το στέγαστρο του σπιτιού, παραμένει το πλουσιότερο και ομορφότερο ανάμεσα στα λίγα εναπομείναντα των παλαιών σπιτιών.

3.1.11 Η οικία του Δημήτρη Γεωργακόπουλο

(Οδός Βασ. Κωνσταντίνου & Παναγιωτοπούλων)

Γωνιακή άποψη της οικίας, έτος 1986 (Εικ.44)

Σημερινή άποψη της οικίας (Εικ.45)

Όλες οι παλιές κοντινές εξοχές του Αιγίου αλλάξαν όψη και γίνανε πυκνοί συνοικισμοί. Και σε μερικές, εκεί όπου υπήρχαν περιβόλια και ανθώνες, υψώθηκαν μεγάλα κτίρια και πολυκατοικίες. Το ίδιο συνέβη και με το εξοχικό κέντρο του «Ουράνιου Κήπου» εκεί που άλλοτε έγραφαν σε άρθρα τους εφημερίδες για την ομορφιά του “ένας μοναδικός κήπος, ένα μοναδικό φαινόμενο πλημμύρας ανθέων και ευωδίας, ένα χάσμα οφθαλμών και οσφρήσεως.... Ένα περιβόλι που ζήτημα είναι αν σ’ όλη την υφήλιο μπορεί κανείς αλλού να το συναντήσει...”

Εκεί λοιπόν το 1920 χτίστηκε το σημερινό δίπατο κτίριο (εικ.44-45) και μάντρωσε τον υπόλοιπο κήπο με όμορφο σιδερένιο κιγκλίδωμα. Στο πάνω όροφο είχε την κατοικία του και στο ισόγειο το τότε πασίγνωστο εξοχικό κέντρο «Ουράνιος Κήπος».

διακοσμητικό μοτίβο της “κοτσίδας” (Εικ.46)

Οι δύο κύριες όψεις του κτιρίου χαρακτηρίστηκαν διατηρητέες. Η καμπύλη πρόσοψη του κομψού αυτού κτιρίου χαρακτηρίζεται από το διακοσμητικό μοτίβο της “κοτσίδας”(εικ.46), μοναδικό κόσμημα για τα δεδομένα του Αιγίου. Η φυτόμορφη αυτή γιρλάντα έχει προέλευση τη ρωμαϊκή αρχιτεκτονική και διακοσμητική, πέρασε στην αναγεννησιακή θεματογραφία και κατ’ επέκταση στη μπαρόκ φάση της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής.

3.1.12 Η οικία του Θεοδώρου Σταθόπουλου

(Οδός Κλεομένους Οικονόμου & Πετιμεζιά)

Οικία Σταθόπουλου (Εικ.47)

Ο Θεόδωρος Σταθόπουλος, μεγαλέμπορος από τη Βυτίνα, ήταν γνωστός όπως και τα αδέρφια του ως Βυτινιώτης. Η οδός Κλεομένους Οικονόμου όπου βρίσκεται το σπίτι του (εικ.47), διανοίχτηκε από τον δήμαρχο Σπύρος Παναγιωτόπουλο, ο οποίος αντιμετώπισε πολλά προβλήματα κατά τη διάνοιξη του δρόμου επειδή έθιξε τα συμφέροντα των παρόδιων ιδιοκτητών.

Είναι το ομορφότερο από τα τέσσερα σπίτια της οικογένειας των Σταθοπούλων. Τα ακροκέραμα του, από τα πιο καλοδιατηρημένα, είναι τύπου ανθεμίου. Στο λοβό του ανθεμίου ξεπηδάει άλλο ένα μικρότερο ακτινωτό ανθέμιο, ενώ δεξιά και αριστερά δύο διακοσμητικά μοτίβα σε σχήμα τελικού σίγμα συμπληρώνουν το ακροκέραμα, που έτσι όπως το απαντάμε εδώ βρίσκεται στην πιο ολοκληρωμένη μορφή της γεωργιανής περιόδου του νεοκλασικισμού.

Τα διακοπτόμενα πλατιά γείσα πάνω από τα παράθυρα του(εικ.48), οι αυλακωτοί ψευδοκίονες παρόμοιοι του σπιτιού του Βούλγαρη και τα κορινθιακά κιονόκρανα, συνθέτουν τη μορφή της εκλεπτυσμένης φάσης του Νεοκλασικισμού του τέλους του περασμένου αιώνα.

Το σχέδιο στις μετώπες των μπαλκονιών του, με το ολόγιομο σίδερο, είναι παρεμφερές με εκείνα τα φυτόμορφα διακοσμητικά των μπαλκονιών του Μεγάρου Παναγιωτοπούλου (βλ. παρακάτω), με τη διαφορά ότι στα μπαλκόνια του αρχοντικού αυτού, το σχέδιο της σιδεριάς είναι πιο περίτεχνο και δαιδαλώδες.

Το κτίριο κατεδαφίστηκε το 1991 και στον ίδιο χώρο ανεγέρθηκε εμπορικό κέντρο.

Γύψινα γείσα (Εικ.48)

3.1.13 Το αρχοντικό του Ευθυμίου Γάτου

(Οδός Κλεομένους Οικονόμου & Ευθυμίου Γάτου)

Φωτογραφία του κτιρίου τη δεκαετία του 70 (Εικ.49)

Σημερινή όψη του κτιρίου (Εικ.50)

Το κτιριακό αυτό συγκρότημα (εικ.49) που αποτελείται από την διώροφη κατοικία του Ευθυμίου Γάτου και στη συνέχεια μαγαζιά, το έχτισε ο ευεργέτης αυτός του Αιγίου το 1916. Στο οικόπεδο αυτό που βρίσκεται απέναντι από την κεντρική πλατείας Αγίας Λαύρας (τότε Ναυπλίου), στις αρχές του αιώνα υπήρχε χαντάκι και υπαίθριο χάνι όπου έδεναν τα ζώα. Η σημερινή οδός Κλεομένους Οικονόμου δεν ήταν τότε διαμορφωμένη. Οι κεντρικοί δρόμοι την εποχή εκείνη ήταν λίγοι. Ανάμεσα τους η Ανδρέου Λόντου και η Μητροπόλεως που σταματούσε στο Μέγαρο των Παναγιωτοπούλων (βλ. παρακάτω) και στα επιστολικά δελτία της εποχής αποκαλείται “κεντρικός δρόμος Αιγίου”. Άλλοι κεντρικοί δρόμοι ήταν οι Ερμού, η Εισοδίων μέχρι την ομώνυμη εκκλησία και οι δρόμοι που γειτόνευαν με την τότε Δημοτική Αγορά στα Γαλαξιδιώτικα.

Το διώροφο σπίτι όπου διέμενε ο Ευθύμιος Γάτος, χτίστηκε σε σχέδια του Γερμανού αρχιτέκτονα Ερνέστου Τσίλλερ. Τα απαιτούμενα υλικά για την διακόσμηση του εσωτερικού του κτιρίου αγοράστηκαν από τα μεγαλύτερα εργοστάσια, καλλιτεχνικά εργαστήρια και ειδικά καταστήματα της εποχής στην Πάτρα και την Αθήνα και από το κατάστημα τοιχογραφημάτων του Βασιλείου Λ. Βενετσάνου. Για την οικοδόμηση τους εργάστηκαν Αιγιώτες τεχνίτες, γνωστοί καλλιτέχνες στη δουλειά τους την εποχή εκείνη. Παράλληλα ο Τσίλλερ χρησιμοποίησε και Πατρινοί και Αθηναίους τεχνίτες.

Είναι το μοναδικό ιδιωτικό κτίριο του Αιγίου το οποίο επιβεβαιωμένα χτίστηκε από τον αρχιτέκτονα Ερνέστο Τσίλλερ. Τα σχέδια του κτιρίου δεν έχουν διασωθεί.

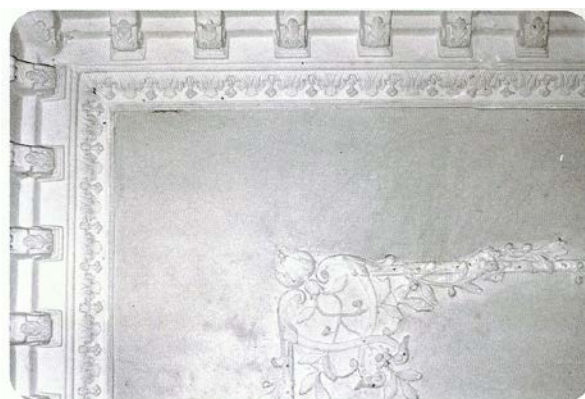
Ανήκει στην μπαρόκ φάση του Νεοκλασικισμού, όπως διαπιστώνεται και στα εσωτερικά γυψώματα στις οροφές του(εικ.52). Οι εξωτερικές του επιφάνειες φέρουν στοιχεία απ’ την αρχαιότητα και κλασικότητα του ρυθμού

της προγενέστερης φάσης της εποχής κατά την οποία χτίστηκε το κτίριο αυτό. Στο αρχοντικό αυτό, ο Τσίλλερ παντρεύει την εξωτερική αυστηρότητα του κτηρίου με την εσωτερική λυρικότητα στα πολύπλοκα γυψώματα που βρίσκονται στα ταβάνια.

Εξωτερικά υπάρχουν δύο ιδιοτυπίες. Η σειρά του στηθαίου με τα απλά κολωνάκια τα οποία διατρέχουν τις τέσσερις πλευρές της οροφής είναι πράγμα ξεχωριστό και μη επαναλαμβανόμενο στ' άλλα σπίτια του Αιγίου. Το μπαλκόνι του επίσης ξεχωρίζει, γιατί απαρτίζεται από τρεις ενότητες στην πρόσοψη του, οι οποίες δε δένονται με τα μαρμάρινα κολωνάκια. Μέσα στα πλαίσια εξέλιξης του ρυθμού, ο Τσίλλερ επινοεί τον τύπο φουρουσιού που συναντάμε σ' αυτό το μπαλκόνι. Είναι νεωτεριστικό και αποτελεί την εξέλιξη, του κλασικού τύπου φουρουσιού.

Ξύλινη διακόσμηση σε οροφή του κτιρίου (Εικ.52)

Γύψινη διακόσμηση της οροφής του κτιρίου (Εικ.51)

Οι εσωτερικές διακοσμήσεις (εικ.51-52) του κτιρίου είναι μπαρόκ, εποχής Λουδοβίκων 14^{ου} και 16^{ου} αιώνα. Τα διακοσμητικά αυτά μοτίβα εμπνέονται από τα αντίστοιχα της μπαρόκ φάσης της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής. Τα μοτίβα αυτά αντιστοιχούν στην αισθητική της τελευταίας φάσης του νεοκλασικού ρυθμού, από το 1900 και μετά.

Με τον σεισμό του 1995 το κτίριο είχε πάθει σοβαρές ζημιές, είχε εγκαταλειφθεί και είχε παραμείνει σφραγισμένο για αρκετό καιρό. Σήμερα έχει επισκευαστεί, ανακαινιστεί και στεγάζονται στο ισόγειο η Υπηρεσία Ελληνικών Ταχυδρομείων και στο ανώγειο στεγάζεται ένα παράρτημα του Δημαρχείου Αιγίου.

3.1.14 Το αρχοντικό Μέγαρο της οικογένειας Πολυχρονιάδη (Οδός Ζαΐμη)

Όψη του κτιρίου (Εικ.53)

Το αρχοντικό αυτό (εικ.53), με την αυστηρή κλασικιστική γραμμή του, θυμίζει παρεμφερή κτίσματα της ίδιας εποχής που βρίσκονται σε μεγάλα αστικά κέντρα της Πελοποννήσου του 19^{ου} αιώνα, όπως στην Τρίπολη, τον Πύργο και το Ναύπλιο. Τα επί μέρους χαρακτηριστικά του έχουν συγγένειες με εκείνα του αρχοντικού των Παναγιωτοπούλων, αν και τα γενικά μορφολογικά στοιχεία των δύο αρχιτεκτονημάτων δεν ταυτίζονται.

Το περιθύρωμα της κεντρικής εισόδου
(Εικ.54)

Αρχικά του ιδιοκτήτη & η χρονολογία
(Εικ.55)

Στο αρχοντικό αυτό αξιοσημείωτα είναι το οριζόντιο γείσο της κεντρικής εισόδου με την διακόσμηση του και τους εκατέρωθεν κάθετους γεισιπόδες. Αποτελούν σπάνιο διακοσμητικό σύνολο, λεπτούργημα μαρμαροτεχνίας. Στο μέσον του οριζόντιου γείσου πάνω από την εξώθυρα, μέσα σε ρηχό εξώγλυφο σμίλευμα που απεικονίζει δύο κλώνους δάφνης ή ελαίας σε κυκλοειδή διάταξη, υπάρχουν εγχάρακτα τα αρχικά του ονοματεπωνύμου του αρχικού ιδιοκτήτη του σπιτιού, Κ.Α. (Κωνσταντίνου Αθανασίου) και η χρονολογία 1870 (εικ.54).

Στο Αίγιο, αρχικά ονοματεπώνυμων πάνω από την κεντρική είσοδο δεν ξανασυναντάμε, όμως συναντάμε χρονολογίες σε δύο ή τρία σπίτια.

Το μπαλκόνι του αρχοντικού, φέρει κυκλικού τύπου φυτόμορφα μαρμάρινα φουρούσια. Η σιδεριά του, φυτόμορφη επίσης, είναι παρεμφερής

Το μπαλκόνι του αρχοντικού (Εικ.56)

με τις αντοίστοιχες των μπαλκονιών του αρχοντικού των Παναγιωτοπούλων.

Αποτελείται από έξι ζώνες από τα' αριστερά προς τα δεξιά και πέντε από πάνω προς τα κάτω.

Στην κορυφή του σπιτιού δεσπόζει η ωραία σοφίτα του, από τις λίγες που σώζονται μέχρι σήμερα. Τη στεφανώνει ένα αέτωμα. Αετώματα είδαμε και σ' άλλα κεντρικά σημεία

σπιτιών όπως πάνω από τα παράθυρα στο αρχοντικό του Γεωργίου Μεσσηνέζη.

Τέλος, το σπίτι αυτό έχει αδιάσπαστη μορφολογία αρχιτεκτονική ενότητα και στις δύο του προσόψεις, τόσο σ' αυτήν που κοιτάζει την πλατεία Αγίας Λαύρας όσο και σ' εκείνη που βλέπει στην οδό Ερμού.

3.1.15 Η οικία του Ιωάννου Τρεμπέλα – Χρήστου Μπέσκου

(Οδός Ερμού & Κολοκοτρώνη)

Γωνιακή όψη του κτιρίου (Εικ.57)

Το επιβλητικό διώροφο οικοδόμημα (εικ.57) που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Ερμού και Κολοκοτρώνη χτίστηκε, όπως και η επιγραφή στο υπέρθυρο, το 1882 από τον Ιωάννη Τρεμπέλα, βυρσοδέψη και έμπορο δερμάτων.

Το οικοπέδο με το τετράγωνο οικοδόμημα που περικλείεται από την συμβολή τεσσάρων οδών (Ερμού, Κολοκοτρώνη, Περικλέους και Βασιλέως Παύλου) ήταν ιδιοκτησία της μονής Μεγάλου Σπηλαίου. Στον ίδιο χώρο υπήρχε ένα μεγάλο περιβόλι το οποίο απαλλοτριώθηκε για να χτιστεί το 1^ο Δημοτικό Σχολείο.

Στο ανώγειο του σπιτιού έμενε ο Τρεμπέλας και αργότερα ο νέος ιδιοκτήτης Χρήστος Μπέσκος. Στο ισόγειο βρισκόταν το δερματοπωλείο και τα γραφεία της επιχείρησης.

Το αισθητικό ενδιαφέρον του κτιρίου περιορίζεται στο ισόγειο, μιας και ο όροφος του έχει υποστεί μεταγενέστερες αλλοιώσεις. Η ανακατασκευή, που θα πρέπει να έγινε τη δεκαετία του 1950 ή του 1960, στέρησε δυστυχώς, τις προσόψεις του ανωγείου από τα διακοσμητικά πλαστικά τους στοιχεία. Μια τσιμεντένια στεφάνη που τοποθετήθηκε τότε στις προσόψεις των οδών Ερμού και Κολοκοτρώνη αποδυνάμωσε την παρουσία των μπαλκονιών του κτιρίου.

Λείψανα της αρχικής μορφής του κτιρίου αυτού, όσον αφορά τον δεύτερο όροφο του, συναντάμε στο γείσο κάτω από τη στέγη και στα απλοποιημένα φουρούσια των μπαλκονιών.

Εν τούτοις το ισόγειο του κτιρίου παραμένει ανέπαφο. Εκεί συναντάμε μια θαυμάσια και μοναδική στο Αίγιο ρυθμική τοξοστοιχία που σχηματίζεται από τους ημικυκλικούς φεγγίτες των καταστημάτων. Η περίπτωση της οικίας Μπέσκου, αποτελεί την ενδεικτικότερη αναφορά στους τοξοειδείς θυροφεγγίτες νεοκλασικών εμπορικών καταστημάτων της πόλης. Τους συναντάμε πάλι στην Παλιά Δημοτική Αγορά που σχεδίασε και έχτισε ο Ερνέστος Τσίλλερ.

Η εξώπορτα του κτιρίου και η ροζέτα με την χρονολογία κατασκευής(Εικ.58)

Η εξώπορτα του σπιτιού (εικ.58) με της απλές, δωρικού τύπου παραστάδες και τα κιονόκρανα, το πλατύ της γείσο που στο μέσον φέρει ροζέτες εκατέρωθεν της εγχάρακτης χρονολογίας επιβάλλεται χάρη στη μνημειακότητα της έντονης παρουσίας της.

3.1.16 Η οικία του Θεόδωρου Σταματόπουλου

(Οδός Ασημάκη Φωτήλα & Ταξιαρχών)

Σημερινή εγκαταλελειμμένη άποψη του κτιρίου (Εικ.59)

Αυτό το κτίριο (εικ.59) στη σημερινή Ασημάκη Φωτήλα, στο ύψος της Ταξιαρχών χτίστηκε στο τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα. Το συγκεκριμένο κτίριο είναι το μοναδικό στο Αίγιο που διαθέτει στοά υπερυψωμένη σε σχέση με το επίπεδο του δρόμου.

Το ανώγειο του κτιρίου χρησίμευε για κατοικία, ενώ το ισόγειο ήταν εγκατεστημένο ένα συμβολαιογραφείο και το εργαστήριο της γυναίκας του Θεόδωρου Σταματόπουλου.

Στο κτίριο με τις καμάρες στεγάστηκε το 1892, στα πρώτα της βήματα, η γνωστή σε όλη την Ελλάδα αργότερα, Φιλαρμονική του Αιγίου “Ευτέρπη” με μαέστρο το Ματεότσι. Στο ίδιο οίκημα λειτούργησε το Β’ Ελληνικό Σχολείο στον παλιό τύπο του Σχολαρχείου.

Η πενταπλή σειρά με τις τοξοκαμάρες αποτελεί την πρωτοτυπία, αλλά και τη μοναδικότητα του σπιτιού του Σταματόπουλου. Θα πρέπει σήμερα με την φαντασία μας να αναπληρώσουμε την αρχική μορφή που είχε το κτίριο, μιας και το μισό του τρίτου τόξου καθώς και τα δύο επόμενα στα δεξιά του, εδώ και πολλά χρόνια, είναι χτισμένα. Άξιο επισήμανσης είναι το γεγονός ότι στην περίπτωση του οικήματος αυτού δεν έχουμε τη συνήθη μορφή στοάς, έτσι όπως ορίζεται στη νεοκλασική αρχιτεκτονική, δηλαδή στεγασμένα καμαρωτά πεζοδρόμια, αλλά ιδιωτικό χώρο διακοσμημένο με τοξοστοιχίες.

3.1.17 Το αρχοντικό Μέγαρο της οικογένειας Παναγιωτοπούλων

(Οδός Μητροπόλεως & Παναγιωτοπούλων)

Σημερινή άποψη του Μεγάρου (Εικ.60)

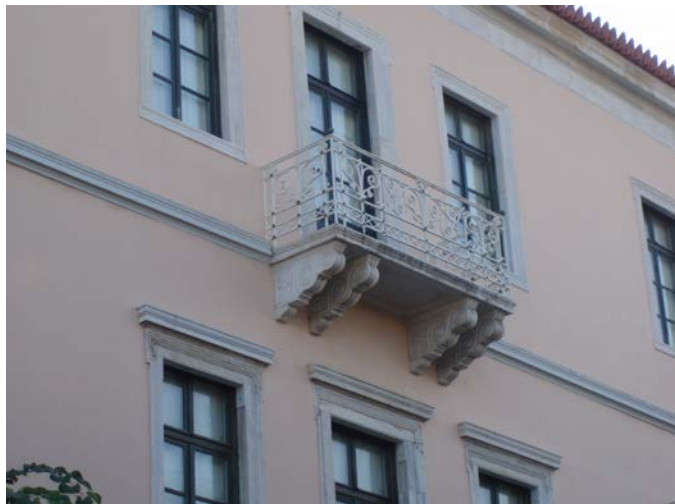
Το μεγαλύτερο και ομορφότερο αρχοντικό του Αιγίου (εικ.60) σχεδιασμένο από τον αρχιτέκτονα Παναγιώτη Κάλκο (1818 – 1875) χτίστηκε και ολοκληρώθηκαν οι εργασίες του το 1860. Η υψηλής ποιότητας κατασκευή, σε συνδυασμό με την άψογη αισθητική του, κάνουν το οικοδόμημα μνημειακό.

Όπως έχουμε αναφέρει και νωρίτερα, το αρχοντικό Μέγαρο της οικογένειας Παναγιωτοπούλων είναι το μοναδικό νεοκλασικό κτίριο στο Αίγιο το οποίο είναι τριώροφο.

Η εξωτερική αίσθηση που δίνει το τριώροφο κυβόσχημο αρχοντικό είναι αυστηρότατη, σχεδόν δωρική, ταυτόσημη με την γενικότερη αισθητική στάση της εποχής που χτίζονταν το αρχιτεκτόνημα αυτό, στη δεκαετία του 1860, στην καρδιά δηλαδή της κλασικής φάσης της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής. Η μνημειακότητα του κτιρίου είναι εμφανής σε κάθε επί μέρους στοιχείο του, λειτουργικό και διακοσμητικό.

Καθένα από τα αρχιτεκτονικά μέλη του κτιρίου που βρίσκονται τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό του, όπως για παράδειγμα η εξώπορτα, τα μπαλκόνια, τα παράθυρα αλλά και οι ζωγραφιστές διακοσμήσεις στις οροφές ως και τα έπιπλα του αρχοντικού, θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως αυτοτελή καλλιτεχνικά έργα.

Η εξωτερική κεντρική του πόρτα κατέχει αναμφισβήτητα την πρώτη θέση ανάμεσα στις εξώπορτες των νεοκλασικών του Αιγίου. Η πλατιά μαρμάρινη πορτοσιά, αναγεννησιακού τύπου, με τα κυμάτια και τις αυλακώσεις, περιβάλλει την κεντρική είσοδο και συνομιλεί με τα υπερκείμενα διπλά μαρμάρια επίσης, φουρούσια του κεντρικού μπαλκονιού (εικ.61), δημιουργώντας ένα μοναδικό γλυπτικό σύνολο. Το ιχθυόμορφο ρόπτρο της δίφυλλης βαριάς κεντρικής πόρτας συναντάται μόνο στο αρχοντικό αυτό. Αποτελεί από μόνο του ένα αυτοτελές γλυπτό.

Διπλά μαρμάρια φουρούσια του μπαλκονιού (Εικ.61)

Η ποικιλία και οι εναλλαγές στις μαρμάρινες διακοσμήσεις των τεσσάρων εξωτερικών προσόψεων του κτιρίου ακολουθούν πιστά τον κανόνα της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής που εφαρμόζεται στα πολυώροφα κτίρια: τα πιο βαριά αισθητικά και πλαστικά στοιχεία τοποθετούνται στο ισόγειο και τον πρώτο όροφο, ενώ ο δεύτερος όροφος παραμένει λιτός, προκειμένου ο

συνολικός όγκος του κτιρίου να δίνει ανάλαφρο αίσθημα.

Μετά την είσοδο του κτιρίου απ' την κεντρική εξώπορτα της οδού Μητροπόλεως, συναντάμε έναν προθάλαμο και το κεντρικό κλιμακοστάσιο στο βάθος που οδηγεί στους επάνω ορόφους. Το λιγοστό φως που πάντα υπάρχει εκεί, σε συνδυασμό με την παρουσία δύο μελανόμορφων αγαλμάτων σε μορφή ολόσωμων Φαραώ της Αιγύπτου κατασκευασμένων από βαθυπράσινο γρανίτη, καθιστούν αυτό το τμήμα του σπιτιού υποβλητικό και μυστηριώδες. Εκατέρωθεν των δύο αγαλμάτων που είναι τοποθετημένα σε σκουρόχρωμα βάθρα, δύο ραβδωτές κολώνες με δωρική στέψη και χωρίς καθόλου βάση, βρίσκονται στην αρχή του κλιμακοστασίου και στηρίζουν τον δεύτερο όροφο.

Στην οροφή του τετράπλευρου σκοτεινού χώρου της εισόδου, αλλά και στη οροφή πάνω από το κλιμακοστάσιο του κτιρίου, χρυσοί αστερίσκοι (εικ.62) που προ-βάλλονται σε γαλανό κάμπε είναι ζωγραφισμένοι μέσα σε κάρναβο από παραλληλόγραμμα φατνώματα.

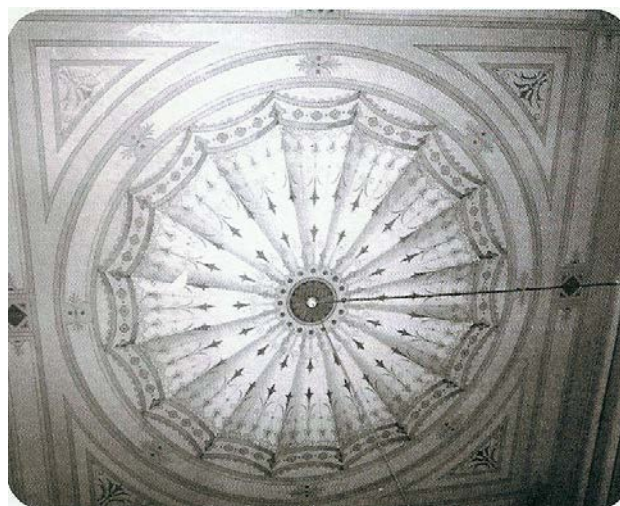

Διακοσμημένη οροφή του κτιρίου (Εικ.62)

Στον πρώτο όροφο, που είναι και το πιο σημαντικό τμήμα του οικοδομήματος, κυριαρχούν δύο σαλόνια, ένα μεγάλο κι ένα μικρότερο. Και τα δυο διακοσμημένα ολόκληρα, τόσο στις οροφές τους όσο και στους τοίχους. Οι διακοσμήσεις στις οροφές έχουν κυκλικό σχεδιασμό. Στο κεντρικό σαλόνι (εικ.63), μπροστά από σιέλ φόντο που εγγράφεται μέσα σε σχήμα ροτόντας, προβάλλεται η γαλανόλευκη μορφή της Ελλάδας που μόλις έχει απελευθερωθεί από τα δεσμά της και δορυφορείται από τέσσερις γυναικείες φιγούρες οι οποίες συμβολίζουν τις Τέχνες: τη Γλυπτική, την Αρχιτεκτονική, τη Μουσική και τη Ζωγραφική. Στη ροτόντα της οροφής του μικρότερου σαλονιού (εικ.64) εγγράφεται σχήμα ανοιχτής βεντάλιας.

Η διακόσμηση της οροφής του κεντρικού σαλονιού
(Εικ.64)

Η διακόσμηση της οροφής του μικρού σαλονιού
(Εικ.63)

Μετά το θάνατο του Σωτηρίου Παναγιωτόπουλου (1910 - 1982), τελευταίου απόγονου της οικογένειας, το Μέγαρο λεηλατήθηκε και εκκενώθηκε από όλα τα έπιπλα, τους πίνακες και τα άλλα πολύτιμα και καλλιτεχνικά αντικείμενα που το στόλιζαν. Από το 1984 έως και το σεισμό του Ιουνίου του 1995, ο πρώτος όροφος φιλοξενούσε την Χορωδία του Αιγίου και το σύλλογο «Σύλλογος των Φίλων της Βυζαντινής Μουσικής Αιγιαλείας». Μετά το σεισμό του 1995 το Μέγαρο υπέστη σοβαρές ζημιές και για αρκετά χρόνια παρέμενε εγκαταλελειμμένο.

3.1.18 Το Αρχοντικό του Παναγιωτάκη Πετρόπουλου

(Οδός Παναγιωτοπούλων & Επισκόπου Τιμοθέου)

Σημερινή άποψη του κτιρίου (Εικ.65)

Ο πρώτος από την οικογένεια των Πετρόπουλων που κατέβηκε στην Βοστίτσα από ένα χωριό των Καλαβρύτων τον περασμένο αιώνα, ήταν ο Παναγιωτάκης. Ο οποίος σταδιοδρόμησε πολύ σύντομα και αναδείχτηκε σε μεγάλο σταφιδέμπορο. Έχτισε το αρχοντικό του (εικ.65) με καλλιτεχνική αίσθηση, αμέσως μετά το μισό του περασμένου αιώνα. Το διακόσμησε εσωτερικά με τοιχογραφίες που σώζονται μέχρι και σήμερα.

Το ανώγειο χρησίμευε ως κατοικία και το ισόγειο ως γραφεία των επιχειρήσεων του ιδιοκτήτη. Αργότερα για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα στο ισόγειο στεγάζονταν τα δικαστήρια.

Δεν υπάρχει μαρτυρία για το πότε ακριβώς χτίστηκε το συγκεκριμένο αρχοντικό. Είναι ένα ακόμη κυβόσχημο σπίτι, έχει αυστηρή συμμετρία στα μεγέθη του και στο τρόπο που έχουν διαταχτεί τα παράθυρα στις τέσσερις πλευρές του. Στο μέσον της πρόσοψης της οδού Παναγιωτοπούλων παρατηρούμε τη διακριτική παρουσία προεξοχής. Αν και σε γενικές γραμμές το σπίτι αυτό, όσον αφορά τις εξωτερικές του πλευρές, δεν έχει πολλά στολίδια και διακοσμήσεις, εν τούτοις ο αρχιτέκτονας διασκεδάζει τις άκαμπτες προσόψεις του, εκτός απ' την προεξοχή που ήδη επισημίσαμε, με τα κορνιζώματα των παραθύρων.

Στην μπαλκονόπορτα και στα εκατέρωθεν παράθυρα του ορόφου, στην πλευρά της οδού Παναγιωτοπούλων, υπάρχει κορνιζώμα με αυλάκωμα. Στα υπόλοιπα παράθυρα κι από τις τέσσερις πλευρές του κτιρίου υπάρχουν ψευδοκίονες, που καταλήγουν σε δωρικό ρυθμό κιονόκρανα, τα οποία συγκρατούν διακοπτόμενα γείσα.

Στο ισόγειο, η διακόσμηση γίνεται πιο λιτή επειδή υπάρχει μόνο ένα σκέτο πλατύ κορνίζωμα γύρω από το κάθε παράθυρο.

Κάτω απ' την στέγη δε συναντάμε το συνηθισμένο σε όλα σχεδόν τα νεοκλασικά κτίρια, το γνωστό μας γείσο. Τον αισθητικό ρόλο του γείσου, που συνήθως περιτρέχει το νεοκλασικό σπίτι και στις τέσσερις πλευρές του κάτω από την στέγη, έρχεται να υποκαταστήσει το διακοπτόμενο γείσο πάνω από τα παράθυρα του δευτέρου ορόφου του κτιρίου.

Η έλλειψη ακροκεράμων στα άκρα της στέγης είναι, κατά πάσα πιθανότητα, ηθελημένη. Θα μπορούσαμε να αποδώσουμε την φειδωλή παρουσία διακοσμήσεων σε επιλογή του αρχιτέκτονα, προκειμένου να υποβάλλει με την καθαρή επιφάνεια, και τον αδιάσπαστο όγκο του κτιρίου. Δεν θα μπορούσαμε να αποδώσουμε την έλλειψη διακοσμήσεων σε οικονομική δυσπραγία του ιδιοκτήτη, ο οποίος γνωρίζουμε ότι υπήρξε εξαιρετικά πλούσιος μέχρι το τέλος της ζωής του. Εξ' άλλου, το εσωτερικό του κτιρίου έχει ζωγραφιστεί με μερικές από τις ωραιότερες και πλουσιότερες νωπογραφίες που φτιάχτηκαν ποτέ στο Αίγιο. Κανείς δεν θα μπορούσε να μιλήσει γι' αυτό το κτίριο χωρίς να αναφερθεί στις δύο κόγχες στη μεσημβρινή πλευρά του κτιρίου προς την οδό Επισκόπου Τιμοθέου, τις βαμμένες με χοντροκόκκινο χρώμα, το κλασικό χρώμα της εποχής εκείνης. Είναι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του σπιτιού, το σήμα κατατεθέν του. Σχεδιάστηκαν άραγε οι κόγχες αυτές για να παραμείνουν κενές όπως τις βλέπουμε σήμερα ή για να δεχτούν αγάλματα (όπως αναφερθήκαμε σε προηγούμενα κτίρια) Πάντως κι έτσι σκέτες είναι πολύ ωραίες. Με το σοβαρό τους χρώμα δένουν με την ηθελημένη εξωτερική μονοτονία των επιφανειών του κτιρίου.

Η τρίφυλλη, σφυρήλατη μαύρη αυλόπορτα, είναι μια από τις καλύτερες εξώπορτες που έχουν διασωθεί στο Αίγιο. Στην τρίφυλλη αυλόπορτα που εξετάζουμε εδώ έχει τέσσερις ροζέτες που περιβάλουν κάθε προσωπείο. Τα σιδερένια εξώγλυφα σχέδια βεντάλιας και φυλλωμάτων που εγγράφονται στις τέσσερις πλευρές των θωρακίων, κάνουν το πρόσωπο εξωτικό και πλουτίζουν την ποικιλία των διακοσμήσεων της πόρτας.

Η δωρικότητα και η απλότητα των εξωτερικών επιφανειών ανατρέπεται στο εσωτερικό του κτιρίου, όπου στις οροφές των δωματίων του, Ιταλοί καλλιτέχνες φιλοτέχνησαν πλούσιες και πολύχρωμες τοιχογραφίες.

Οι ζωγραφίες αυτές αναπτύσσονται σε τέσσερις ενότητες, στο διάδρομο και στα τρία μεγάλα δωμάτια του ορόφου.

Η διακόσμηση της οροφής του διαδρόμου (Εικ.66)

Η διακόσμηση της οροφής του διαδρόμου (εικ.66) καταλαμβάνεται από μια ρυθμική επανάληψη ενός ζωγραφιστού φατνώματος. Το φάτνωμα έχει αποδοθεί ψευδαισθητικά και με ιδιαίτερη ευαισθησία. Ο ψευδαισθητικός πλάγιος σκιοφωτισμός στα φατνώματα του διαδρόμου του αρχοντικού του Πετρόπουλου, που σκοπό έχει να τους αποδώσει απατηλό ζωγραφικό όγκο, έχει αποδοθεί με μεγάλη μαεστρία και επιτυχία.

Διακόσμηση των ταβανιών των
δωματίων (Εικ.67)

Την ίδια επιτυχία έχουν και τα αναπτύγματα από τις φυτικές, κυκλοειδείς, συστρεφόμενες διακοσμήσεις που κατάλαμβάνουν τα ταβάνια των δωματίων του αρχοντικού (εικ.67). Με πόλο το κέντρο της επιφάνειας κάθε οροφής, αναπτύσσονται θερμά και ψυχρά χρώματα εναλλάξ, των οποίων η ζωγραφική εκτέλεση είναι υψηλών καλλιτεχνικών απαιτήσεων.

Οι νωπογραφίες (εικ.68) του αρχοντικού αυτού υπήρξαν οι αρτιότερες, καμωμένες από καλλιτέχνες με μεγάλη ευαισθησία και ταλέντο.

Ζωγραφιστές διακοσμήσεις των οροφών του κτιρίου (Εικ.68)

Από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1990 το κτίριο παρέμεινε σφραγισμένο. Μετά το σεισμό του Ιουνίου του 1995, έγινε ολοκληρωτική αναστήλωση, με καθολική αφαίρεση των πατωμάτων και των μεσοτοιχειών του, με σκοπό την ενοποίηση του εσωτερικού του χώρου και τη μετατροπή του σε θέατρο. Κατά την πρόσφατη αυτή αναστήλωσης, δυστυχώς απαλείφθηκαν παντελώς όλες οι οροφολογίες του ανωγείου του αρχοντικού, εξαφανίζοντας έτσι άδοξα το ομορφότερο ίσως ζωγραφικό σύνολο που υπήρχε σε νεοκλασικό του παλιού Αίγιου.

Επαγγελματικά ακίνητα

Οι Σταφιδαποθήκες της παραλίας

Οι σταφιδαποθήκες της παραλίας, μεγάλα κυβόσχημα κτίρια, συγκαταλέγονται στα κτίρια της βιομηχανικής αρχιτεκτονικής. Οι εξωτερικές τους επιφάνειες, αλλά πολλές φορές και οι εσωτερικές τους, παραμένουν χωρίς επιχρίσματα με εμφανή την αργολιθοδομή τους, πράγμα εξαρχής προμελετημένο. Η αργολιθοδομή της κατασκευής τους, στις περισσότερες περιπτώσεις διανθίζεται με ένθετα κεραμικά ή σιδερένια διακοσμητικά στοιχεία και με ποικιλία της αρμολόγησης και προσφέρει στις εξωτερικές όψεις των αποθηκών αισθητικό πλούτο. Αντίστοιχο πλαστικό ενδιαφέρον συναντάμε στις εξωτερικές όψεις των πετρόκτιστων κτιρίων.

3.2.1 Η σταφιδαποθήκη του Ευθυμίου Γάτου

(Οδός Ζωοδόχου Πηγής)

Η αποθήκη στα μέσα του 19^{ου} αιώνα (Εικ.69)

Σημερινή άποψη της αποθήκης (Εικ.70)

Από πληροφορίες που έχουν διασωθεί για αυτό το οίκημα (εικ.69) έχει χτιστεί περίπου στα μέσα του 19^{ου} αιώνα για τις ανάγκες του σταφιδεμπορίου.

Το κτίριο είναι ογκώδες με μεγάλες διαστάσεις για την εξυπηρέτηση των λειτουργικών τους αναγκών. Τα κύρια χαρακτηριστικά του είναι η δρομικότητα στη διάταξη των όγκων και η ρυθμική επανάληψη πλήρων και κενών, λαμπάδων και παραθύρων που είναι ισομεγέθη.

Η αργολιθοδομή του κτισίματος, κάπως άπλαστη και μονότονη, διανθίζεται από τα πλατειά κεραμικά περιθυρώματα που αποτελούν και το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του κτιρίου.

3.2.2 Η Σταφιδαποθήκη του Ανδρέα Πετρόπουλο

(Ακτή Ποσειδώνος)

Άποψη της αποθήκης την δεκαετία του 1980 (Εικ.71)

Αυτή η μεγάλων διαστάσεων αποθήκη (εικ.71), βρίσκεται στην παραλιακή οδό Ποσειδώνος δίπλα από την σιδηροδρομική γραμμή και κατά το παρελθόν συνδεόταν με εναέρια γέφυρα με άλλη αποθήκη που βρισκόταν απέναντι της. Η άλλη αποθήκη με την εναέρια γέφυρα γκρεμίστηκαν το 1978.

Οι δίρριχτες στέγες σε ρυθμική οριζόντια επανάληψη, είναι κάτι που χαρακτηρίζει τη βιομηχανική αρχιτεκτονική και τις συναντούμε και σε αρκετές άλλες αποθήκες της παραλίας του Αιγίου. Στην αποθήκη αυτή, η διάταξη δευτερευόντων

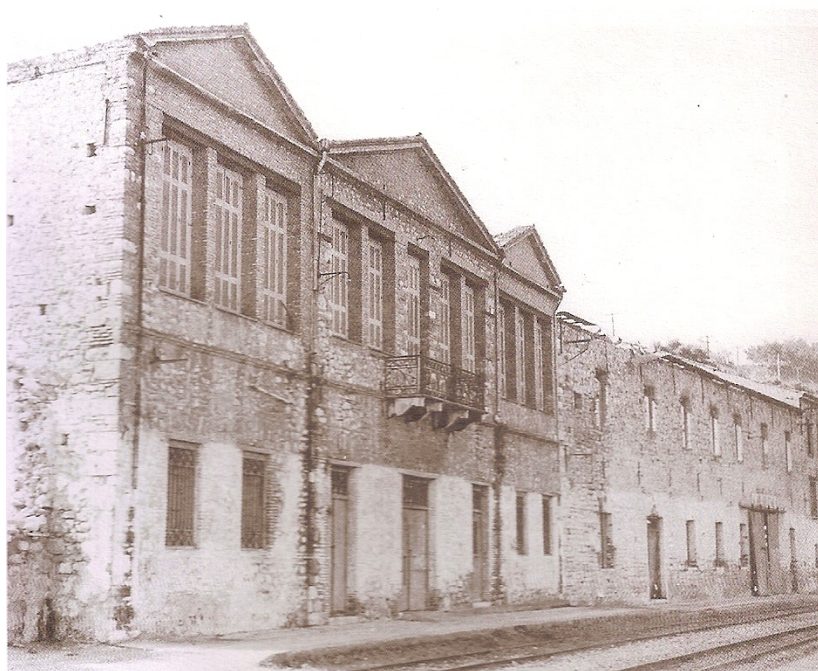

Σημερινή άποψη της εγκαταλελειμμένης αποθήκης (Εικ.72)

στοιχείων που φέρουν οι προσόψεις της, όπως τα παράθυρα, τα μπαλκόνια, οι σιδεριές και οι πόρτες, είναι αναπτυγμένη σε συνάρτηση με το μέγεθος και το ρυθμό των αετωμάτων που σχηματίζουν οι δίρριχτες στέγες του κτιρίου. Κάθε αέτωμα διακοσμείται στο μέσον από ένα στρογγυλό τυφλό φεγγίτη.

3.2.3 Η Σταφιδαποθήκη του Μιλτιάδη Μαθθία

(Ακτή Ποσειδώνος)

Όψη της αποθήκης στα μέσα του 1970 (Εικ.73)

Η σταφιδαποθήκη (εικ.73) που κατεδαφίστηκε μαζί με τα γειτονικά της κτίρια το 1978, προκειμένου στο χώρο αυτό να δημιουργηθεί κήπος, βρισκόταν ακριβώς μετά από τις Δώδεκα Βρύσες.

Χτίστηκε σε μικτό σχέδιο αποθήκης και σπιτιού το τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα.

Πολλές φορές τα ογκώδη και απλά, όσον αφορά τη διακοσμητική τους, κτίρια των αποθηκών της παραλίας, δανείζονται στοιχεία από την νεοκλασική αρχιτεκτονική, τα οποία ξανασυναντάμε στα αρχοντικά σπίτια κυρίως της Άνω Πόλης. Ένα τέτοιο δανεισμένο στοιχείο, είναι η φυτόμορφη σιδεριά του μπαλκονιού της σταφιδαποθήκης Μαθθία. Η ελυσόμενη ανάπτυξη της απαλαίνει τον αυστηρό γεωμετρικό της πρόσοψη του κτιρίου και της προδίδει ένα γλυκό τόνο διακόσμησης. Στην αποθήκη αυτή, όπως συμβαίνει γενικά στα κτίρια τέτοιου τύπου, τα παράθυρα και οι πόρτες έχουν καταμετρηθεί με αυστηρή συμμετρία. Τα παράθυρα καταλήγουν στις τρεις δόριχτες στέγες που επιστρέφουν στην πρόσοψη. Τα σχηματιζόμενα τρία αετώματα που βρίσκονται κάτω από τις δόριχτες στέγες της αποθήκης είναι μεταξύ τους άνισα, επειδή ακολουθούν την ίδια διακοσμητική λογική που συναντάμε σε αετώματα σε κάποια νεοκλασικά σπίτια της πόλης του Αιγίου.

Περίληψη

Αντικείμενο αυτής της εργασίας είναι η Αρχιτεκτονική Φυσιογνωμία της πόλης του Αιγίου μετά από την Τουρκοκρατία, δηλαδή περίπου από το 1825 έως και σήμερα, με έμφαση στα στοιχεία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Η εργασία βασίζεται σε 3 κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο μελετάμε γενικά για την πόλη του Αιγίου. Προσδιορίζουμε την θέση της πόλης και κάνουμε μια ιστορική αναφορά πως φτιάχτηκε η πόλη σε 2 επίπεδα. Στη συνέχεια γίνεται προσπάθεια να κατανοήσουμε τον τρόπο ανάπτυξης της πόλης με σχέδια από τον βενετικό χάρτη του 1700 έως και σήμερα με τα σχέδια πόλης που ισχύουν στην παρούσα φάση. Ακόμα μελετάμε τα κοινωνικά και τα οικονομικά στοιχεία τα οποία συντέλεσαν για να αναπτυχθεί η αρχιτεκτονική της πόλης. Μερικά από αυτά τα στοιχεία είναι: η άριστη ποιότητα σταφίδας που παράγεται στην περιοχή, το λιμάνι του Αιγίου που συντέλεσε σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη λόγω της εξαγωγής της σταφίδας και βοήθησε πολύ για την ανάπτυξη της βιομηχανίας στο Αίγιο με αποτέλεσμα το Αίγιο να γίνει μια αρκετά πλούσια πόλη για την περίοδο εκείνη και να αναπτυχθεί ως προς την οικοδομική δραστηριότητα, κατά συνέπεια και την αρχιτεκτονική.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αρχίζουμε να αναλύουμε αρχιτεκτονικά πλέον τα Δημόσια κτίρια (τοπόσημα) και τους Ναούς της περιοχής. Μελετώντας τα κτίρια αυτά διαπιστώνουμε ότι στην πόλη του Αιγίου ήρθαν και δούλεψαν μεγάλοι αρχιτέκτονες της εποχής εκείνης όπως ο Ερνέστος Τσίλλερ. Μερικά από τα έργα του Τσίλλερ που μελετάμε στην ενότητα αυτή της εργασίας είναι η Δημοτική Αγορά του Αιγίου, ο ναός της Φανερωμένης, ο οποίος αντιπροσωπεύει έναν από τους σημαντικότερους ρυθμούς της εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, τον εγγεγραμμένο σταυροειδή μετά τρούλου και ο ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου.

Στο τρίτο κεφάλαιο μελετάμε την αρχιτεκτονική φυσιογνωμία των ιδιωτικών κτιρίων και στο τέλος των επαγγελματικών ακινήτων. Στο κεφάλαιο αυτό συναντάμε πρωτοφανή και ενδιαφέροντα πράγματα σε ό,τι αφορά στην αρχιτεκτονική. Βρίσκουμε περίεργες στέγες που αναπτύσσονται σε δίρριχτες και καταλήγουν σε τρίρριχτες. Ανακαλύπτουμε όμορφες γύψινες διακοσμήσεις, περίτεχνα καλλιτεχνικά μπαλκόνια και άλλα διακοσμητικά στοιχεία. Ακόμα μελετάμε το μοναδικό 3ώροφο αρχιτεκτονικό της πόλης του Αιγίου που είναι το Αρχοντικό Παναγιωτόπουλου. Στο τέλος μελετάμε επαγγελματικά ακίνητα, τα οποία είναι κυρίως σταφίδαποθήκες, με αργολιθοδομή, με συμμετρικές δίρριχτες στέγες.

Συμπεράσματα

Η διερεύνηση της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας του Αιγίου, μας οδήγησε σε γενικά και επιμέρους συμπεράσματα.

Συνολικά, η φυσιογνωμία της πόλης συντίθεται από μικρό αριθμό αξιόλογων ιστορικών κτιρίων και από πλήθος σύγχρονων οικοδομημάτων, πολυκατοικιών

Ένας επισκέπτης σήμερα στην πόλη του Αιγίου θα αναρωτηθεί που βρίσκονται αυτά τα υπέροχα αρχιτεκτονικά οικοδομήματα και σε τι κατάσταση είναι. Πράγματι κάποια από αυτά που αναφέρονται πιο πάνω και κατά την πλειοψηφία δεν υπάρχουν, δυστυχώς, σήμερα. Αλλά με τα κτίρια που υπάρχουν και σήμερα μπορεί να καταλάβει και να έχει μια εικόνα από την αρχιτεκτονική φυσιογνωμία του Αιγίου πριν από μερικά χρόνια.

Ο σημαντικότερος λόγος για την μη ύπαρξη των αρχιτεκτονικών κτιρίων αυτών είναι οι σεισμοί που έχουν ταλαιπωρήσει την περιοχή τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα ο καταστροφικός σεισμός τον Ιούνιο του 1995. Ο σεισμός αυτός, ήταν η αφορμή για την κατεδάφιση των περισσότερων κτιρίων και όσα επέζησαν έχουν καταστροφικές ζημιές.

Τα κτίρια που επέζησαν από τους καταστροφικούς σεισμούς άλλα έχουν μεγάλες καταστροφές τόσο σε σημεία αρχιτεκτονικής φύσεως π.χ όψεις άλλα και τόσο σε σημεία δομικά και στατικά π.χ κολώνες και πλάκες. Τα συγκεκριμένα κτίρια έχουν θεωρηθεί ως διατηρητέα αλλά πολλά από αυτά έχουν εγκαταλειφτεί από τους ιδιοκτήτες τους, λόγο του μεγάλου οικονομικού κόστους επισκευής και συντήρησης ενός τέτοιου κτιρίου, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν να καταρρεύσουν ανά πάσα στιγμή. Τα υπόλοιπα διατηρητέα κτίρια τα οποία επισκευάστηκαν και συντηρούνται μέχρι σήμερα είναι αυτά τα οποία τα μελετήσαμε πιο πάνω και τα οποία φανερώνουν την αρχιτεκτονική φυσιογνωμία και την καλή οικονομική κατάσταση που επικρατούσε στο Αίγιο τα τελευταία χρόνια.

Ένας άλλος λόγος που πολλά διατηρητέα ή ιστορικής σημασίας κτίρια έχουν κατεδαφιστεί είναι η ακαταλόγιστη χρήση του σκυροδέματος.

Πολλοί ιδιοκτήτες άφησαν τα διατηρητέα κτίρια τους χωρίς συντήρηση σε σημείο να κατεδαφιστούν με αποτέλεσμα να κτίζεται στο ίδιο σημείο σύγχρονο κτίριο από σκυρόδεμα και έτσι να χάνεται η αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της πόλης.

Ειδικότερα, η θέση των διατηρητέων κτιρίων στον ιστό της πόλης είναι τέτοια, ώστε να μπορεί να ανασυντεθεί με επάρκεια η ιστορική εικόνα της. Εναπόκειται στην πρωτοβουλία κυρίως της τοπικής αυτοδιοίκησης να μεριμνήσει για την ανάδειξη αυτής της εικόνας, πιθανότατα διαμέσου της χάραξης μιας αντιπροσωπευτικής πολιτιστικής διαδρομής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΕΙΑ

Δημήτρης Φιλιππίδης, **Νεοκλασικές Πόλεις στην Ελλάδα (1830-1920)**, Μέλισσα, Αθήνα
Σελ: 9, 36, 110-117

Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη, **Ερנסτ Τσίλλερ 1837-1923 Η τέχνη του κλασικού**, Μέλισσα,
Αθήνα
Σελ: 192-196, 222-227

Γεώργιος Δ. Παναγάπουλος (2002), **Αίγιο Μνημεία και Τέχνη**, Δημοτική Βιβλιοθήκη Αιγίου,
Αθήνα
Σελ: 13, 17- 24, 47-49,63-64,71-80,107-117,120,138-142,155-157,161-162,171-172,181-
187,201-202,220-221,228-239,254-264,270-274,280-281,285-287,304-316,321-326

Αριστ. Σταυρόπουλου (1954), **Ιστορία της Πόλεως Αιγίου**, Κουλουμπή, Πάτρα
Σελ: 648 - 652